

VIII

KOULU- JA KULTTUURI- POLIITTINEN VALIOKUNTA

156. YLEISSIVISTÄVÄN KOULUTUKSEN KEHITTÄMINEN

Pohjois-Karjalan Sos.-dem. Piiri r.y:n aloite

Pohjois-Karjalan Sos.dem. piiri on jäljempänä esitettävän aloitteensa pohjaksi kartoittanut ongelmat, jotka ovat nousseet päällimmäisiksi nykyisessä peruskoulussa ja lukiossa. Näistä tiivistelmä seuraavassa:

Yleissivistävän koulutuksen järjestelmässämme on tapahtunut pitkän ajan kuluessa oppiaineksen "valumista" ylemmältä koulutustasolta alemmalle; korkeakoulutusopetuksesta lukioon ja lukiosta perusasteen koulutukseen. Tästä on ollut seurauksena selvä tiedollisten tavoitteiden ylimitoituminen sekä peruskoulussa että lukiossa. Ongelma ilmenee mm. seuraavina epäkohtina:

- 1) Peruskoulussa joudutaan uhraamaan kohtuuttoman paljon aikaa matematiikan ja kielten opiskeluun.
- 2) Peruskoulun taito- ja taideaineet ovat jääneet opetussuunnitelmassa lapsipuolen asemaan.

- 3) Peruskoulu koetaan yksipuolisesti lukioon valmistavana kouluna ja lukio taas korkeakouluun johtavana väylänä.
- 4) Opiskelumotivaatio on teoreettisissa aineissa heikosti menestyville oppilaille arveluttavasti laskenut, mistä on seurannut mm. työrauhaongelmia.
- 5) Suuret tiedolliset tavoitteet ovat kaventaneet opettajien mahdollisuuksia kasvatukselliseen toimintaan. Lisäksi yläasteella oppilaat ovat hyvin monen eri opettajan hoidossa ja siten kunkin oppilaan kokonaiskehityksestä huolehtiminen on erittäin vaikeaa.

Pohjois-Karjalan Sos.-dem Piiri r.y. esittää,

että Puoluekokous toteaa Valtioneuvoston v. 1980 hyväksymän lukion lukusuunnitelman palvelevan yksipuolisesti korkeakouluissa suoritettavia opintoja, vaikka jatkossakin yli puolet valmistuvista ylioppilaista menee keskiasteen ammatilliseen koulutukseen. Muunmuassa tästä syystä lukion uutta lukusuunnitelmaa ei tulisi ottaa käyttöön sellaisenaan, vaan sitä olisi korjattava keskiasteen ammatillisen koulutuksen vaatimukset huomioon ottavaksi, sekä myös siten, että se keventäisi painetta ns. välineaineissa. Samassa yhteydessä on selvitettävä, mikä olisi minimi korkeakoulukelpoisuus, kun otetaan huomioon, että korkeakoulun eri tiedekunnat antavat vieraitten kielten ja matematiikan opetusta.

Peruskoulun opetussuunnitelmaa on ryhdyttävä uudistamaan pitkälle aikavälille. Pää tavoitteeksi peruskoulun opetussuunnitelman uudistamisessa tulee ottaa mielekkään ja kiireettömän opetuksen toteuttaminen koko peruskoulun ajan. Opetussuunnitelmaa on tasapainotettava taito- ja taideaineiden suuntaan. On vakavasti harkittava riittäisikö peruskoulussa yksi pakollinen vieras kieli äidinkielen lisäksi ja voitaisiinko vieraan kielen opetus aloittaa nykyistä myöhemmin.

Opetussuunnitelmien sisältöjä muodostettaessa tulee ottaa erityisesti huomioon maapallon jo näkyvissä oleva tuleva kehitys (mm. luonto- ja energiakysymykset sekä kolmannen maailman ongelmat), sekä sen vaikutus yhteiskuntien toimintoihin ja yksilön elämään. Eri oppiaineiden sisällöt on keskitetysti koottava välttämättömimmän ydinaineksen ympärille. Vähemmän tärkeä oppiaines voidaan jättää kokonaan pois tai siirtää ylemmille koulutustasoille. Kasvatuksellisen toiminnan mahdollisuuksia on erityisesti peruskoulun yläasteella ja lukiossa lisättävä. Siinä yhteydessä on kehitettävä oppilaanohjausta siten, että se muodostaa eri koulumuotoja ja -asteita toisiinsa nivovan järjestelmän, joka auttaa oppilasta sekä itsensä että yhteiskunnan kannalta joustavasti ja mielekkäästi eteneään koulutusurallaan. Oppilaiden harrastusten ja vapaaajan toiminnanohjauksen mahdollisuuksia on parannettava.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy esitettyihin tavoitteisiin ja viittaa SDP:n puluekokouksen vuonna 1975 Jyväskylässä hyväksymään koulutuspoliittiseen ohjelmaan ja SDP:n puoluekokouksen vuonna 1978 Espoossa hyväksymään Sosiaalidemokratian Suunta -ohjelmaan sekä katsoo, että peruskoulua kehitettäessä on otettava huomioon ne vaatimukset, joita yhtenäiskoulutyypinen oppivelvollisuuskoulu opetussuunnitelmalle asettaa, ja että lukion opetussuunnitelmaa kehitettäessä on otettava huomioon, että pääosa lukion päättäneistä jatkaa opintojaan ammatillisissa oppilaitoksissa.

157. KESKIASTEEN KOULUTUS

Tikkurilan Työväenyhdistys r.y:n aloite

Annetun keskiasteen koulutuksen kehittämistä koskevan lain mukaan kuntien koulutuksen kehittämisessä rajoittuu siihen, että kunnat ovat voineet esittää ehdotuksensa asinomaisen läänin toimeenpanosuunnitelmaa varten. Tällöin herää kysymys kuntien asemasta tulevaisuudessa keskiasteen koulutusta edelleen kehitettäessä. Kuntalaisten kannalta keskeinen merkitys on sillä, minkälaisen keskiasteen koulutuksen kunta pystyy lain toteututtua asukkailleen tarjoamaan.

Kunnan asemaan keskiasteen koulutuksen kehittämisessä vaikuttavat mm.:

- suunnittelujärjestelmän rakenne ja toisaalta suunnitteluajankaus
- lainsäädännössä kunnille suodut mahdollisuudet koulutuksen kehittämisen vaikuttamiseen
- kuntien erilainen lähtökohtatilanne

Toimeenpanosuunnitelmat tehdään kymmentä seuraavaa vuotta varten, näiden pohjalta on laadittava kaksivuotiskausittain kehittämisohjelma. Kehittämisohjelmilla muotoutuu aikanaan keskiasteen koulu-uudistuksen sisältö. Kehittämisohjelmat tulevat luonnollisesti vaikuttamaan kuntien talouteen, näin ollen on välttämätöntä, että kuntien vaikutusmahdollisuus kehittämistyöhön säilyy merkittävänä. Kuntien erilainen lähtökohtatilanne lain voimaan tullessa vaikuttaa yksittäisen kunnan asemaan keskiasteen koulutuksen kehittämisessä.

Valtakunnallinen suunnittelu pohjaa pääasiassa tilastoon, että 16-vuotiaiden määrä vähenee 25 %:lla vuoteen 1988 mennessä. Tämä jo sinänsä asettaa toisaalta muuttotappioalueet ja muuttovoittoalueet toisiinsa nähden aivan erilaiseen asemaan.

Esimerkiksi Vantaan suurimmat keskiasteen koulutuksen ongelmat syntyvät juuri kaupungin väestön kasvusta. Edelleen ikära-

kenne Vantaalla on poikkeuksellinen, sillä nuorten osuus väestöstä on huomattava.

Lähivuosien toimenpiteet tuleekin keskittää ammattikoulutuspaikkojen oikeudenmukaiseen/tasapuoliseen jakautumiseen kautta maan siten, että mahdollistetaan uusien koulutuspaikkojen perustaminen niihin lääneihin ja kuntiin, missä paikkoja eniten tarvitaan. Tämä edellyttää tiivistä yhteistyötä kuntien oppilaitosten ja valtakunnallisten päättäjien kesken.

Vaikka keskiasteen koulutus on alueellista, kunnilla tulee olla mahdollisuudet vaikuttaa lain täytäntöönpanoon.

Tavoitteena tulee olla myös, että lukion oppilasmäärä mitoiteetaan siten, että ylioppilaiden määrä vastaa ylioppilaspohjaisten aloituspaikkojen määrää oppilaitoksissa ja korkeakouluissa. Tässä kohdassa on valitettava ristiriita koulutusjärjestelmässämme.

Koulutuksen tulee samoin seurata alueellista elinkeinorakennetta siten, että koulutus vastaa työelämän eri alojen kehityksen edellyttämiä vaatimuksia.

Hyvää ajatusta ja alkua oppisopimuskoulutuksesta tulee myös nykyisestä voimakkaasti kehittää. Täten luodaan nuorille toista tietä mahdollisuus ammattiin valmistautumiseen.

Tikkurilan Työväenyhdistys r.y. esittää,

että ammatillisten oppilaitosten aloituspaikkojen kokonaismäärä on mitoitettava siten, että kaikilla peruskoulussa ja toisaalta lukiossa opintonsa päättävillä on mahdollisuus päästä ammatilliseen koulutukseen tai työharjoitteluun ja täten saavuttaa kyseisen alan vaatima ammattitaito ja turvattu työpaikka. Tällä tavalla myös osin voitaisiin korjata nykyistä ongelmallista nuorisotyöttömyyttä.

Edelleen Tikkurilan Työväenyhdistys r.y. esittää, että sosiaalidemokraattien tulee ajaa nuorten yhteiskuntatakuun kehittämistä siten, että kaikille nuorille alle 25-vuotiaille turvataan yhteiskunnan toimenpiteillä mahdollisuus koulutukseen, työharjoitteluun tai -paikkaan. Erityisesti jatko-opiskelupaikkojen kehittämistä tulee selvittää tutkimalla mahdollisuutta käyttää ja hyödyntää nykyisiä ammattikurssikeskuksia.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy aloitteeseen painottaen kuitenkin sitä, että ammatillisten oppilaitosten aloituspaikkojen kokonaismäärä mitoitetaan siten, että yleissivistävän koulutuksen päättävällä nuorella on mahdollisuus hankkia ammatin pätevyys ammatillisen koulutuksen avulla.

158. AMMATTIKOULUN OPPILAANOHJAUS

Tampereen Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö r.y:n aloite

Keskiasteen uudistuttua tulee välttämättömäksi tehostettu oppilaanohjaus ammattikouluissa. Asian tärkeys vaatii onnistuakseen keskitetyn oppilaanohjauksen. Parhaat valmiudet oppilaanohjaajaksi on yleisaineiden opettajalla. Keskitettyä oppilaanohjausta puoltaa peruskoulusta saatu hyvä kokemus ja tehtävien samankaltaisuus. Läpäisyperiaatteella, eri oppiaineisiin sijoitettuna tärkeä asia pirstoutuu.

Ammattikoulun yleisjaksolla oikean erikoistumislinjan löytäminen oppilaan ja koulutuksen kannalta vaatii keskitettyä ohjausta. Alan ammatillisen jatko-opiskelun esittely ja auttaminen haku-menettelyssä vaatii yksilöllistä asioihin perehtymistä. Yhteydet työvoimaviranomaisiin ovat tärkeitä ja nämä voidaan parhaiten hoitaa keskitetysti. Oppimisvaikeuksien kartoittaminen vaatii yksilöllistä ohjausta. Koulun ja ympäröivän yhteiskunnan vuorovaikutusten lisääminen kuuluu oppilaanohjauksen tehtäväkuvaan. Samoin kodin ja koulun yhteistyötä tulee tehostaa.

Tampereen Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö esittää,

että puoluekokous päättäisi kehottaa puoluetoimikuntaa ja muita puolueen elimiä toimimaan niin, että oppilaanohjaus ammattikouluissa tulisi tehtävään koulutetun henkilön tehtäväksi, jolla olisi myös vastuu oppilaanohjauksesta.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy aloitteeseen.

159. VALTION OPPIMATERIAALITUOTANNON KEHITTÄMINEN

Tapiolan Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys r.y:n aloite

Opetuksen ja kasvatuksen tarvitseman oppimateriaalin tuottaminen ja jakelu ovat pääosin yksityisten tuottajien käsissä. Tämän seurauksena oppimateriaalia on tuotettu vain siihen tarkoitukseen, joka on ollut näille yrityksille taloudellisesti kannattavaa. Hoitamatta ovat jääneet muun muassa erilaisten pienryhmien oppimateriaalit.

Julkisen vallan valvonnassa on erinäisiä laitoksia, joiden tehtävänä on edistää oppimateriaalin tuotantoa. Näistä mainittakoon vain valtion painatuskeskus, valtion av-keskus sekä Oy Yleisradio Ab. Lisäksi kouluhallituksessa ja ammattikasvatushallituksessa on oppimateriaalitoimisto.

Mainittujen laitosten ja virastojen nykyinen toiminta ei ole kyennyt korvaamaan niitä puutteita, joita tällä hetkellä on yksityisessä oppimateriaalin tuotannossa ja jakelussa. Osaltaan tämä johtuu siitä, että kyseisten laitosten ja virastojen toimintaa ei ole käytetty riittävän tehokkaasti hyväksi, osaltaan taas siitä, ettei valtion oppimateriaalituotantoa ole katsottu edes toivottavaksi. Mainittakoon vain, että perustettaessa vuonna 1976 valtion av-keskusta poistettiin eduskuntakäsittelyssä tältä laitokselta oikeus tuottaa oppimateriaalia. Kuitenkin kysymyksessä on nimenomaan laitos, jonka tehtäviin kuuluu av-oppimateriaalin käytön edistäminen opetuksessa.

Edellä olevan perusteella Tapiolan Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys esittää,

että ryhdyttäisiin toimenpiteisiin valtion oppimateriaalituotannon kehittämiseksi ja järkiperäistämiseksi. Hyvän pohjan kehittämistyössä voisivat muodostaa vuonna 1973 valmistuneet oppimateriaalikomitean ja av-oppimateriaalikomitean mietinnöt, jotka tosin eräiltä osin ovat jo vanhentuneita.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy aloitteeseen ja viittaa SDP:n puoluekokouksen vuonna 1978 hyväksymään Sosialidemokratian Suunta -ohjelmaan, jossa todetaan, että koulutuksen sisällöllisten tavoitteiden toteuttamisen kannalta on tarpeellista, että oppimateriaalin laatiminen ja tuottaminen liitetään kiinteään yhteyteen opetussuunnitelmien kehittämistyön kanssa ja että yhteiskunnan ylläpitämää koulutusta varten on opetussuunnitelmat sekä kirjallinen ja muu opetusmateriaali laadittava julkisen vallan toimesta.

Kustantajana voivat tällöin tulla kysymykseen valtion av- virastot, Valtion Painatuskeskus, Yleisradio, Valtion AV-keskus, kunnat ja julkisen vallan perustamat yhteenliittymät.

Opetusmateriaalin valmistaminen on toteutettava taloudellisella tavalla.

160. AMMATTIYHDISTYSTIETOUDEN LISÄÄMINEN KOULULAITOKSEN OPETUSOHJELMISSA

Ikaalisten Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö r.y:n aloite

Politiikan viemisellä maamme koululaitokseen ei Sosialidemokraattisen Puolueen kannalta ole saavutettu toivottua tulosta. Sen sijaan tämä on johtanut maamme koululaitoksen yhä suu-

rempaan oikeistolaistumiseen jopa peruskoulutasollakin. Poliitikkaa korvaamaan kouluihin olisi saatava työväenehtoisempaa opetusta, tämän vuoksi esitämmekin puoluekokoukselle päätettäväksi, että

puoluekokous edellyttäisi puoluetoimikunnan ryhtyvän sellaisiin toimenpiteisiin maamme koululaitoksen opetusohjelmien suunnittelussa, että niihin sisällytetään enempi ammattiyhdistystietoisuutta sisältävää opetusta. Tätä opetusta annettaisiin paitsi koulun omien opettajien myös ay-liikkeen edustajien taholta. Ay-tietoisuutta tulee erityisesti lisätä peruskoulun yläasteella, lukiossa ja ammattikoulussa.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy aloitteeseen.

161. LUKION JA AMMATTIKOULUJEN KOULUDEMOKRATIAN KEHITTÄMINEN

Helsingin Eteläinen Sos.-dem. Nuoriso-osasto r.y:n aloite

Päättyneen vuosikymmenen alussa toteutettu kouludemokratia uudistus toi koulun sisälle eräitä maailmanlaajuisessa mitassa ainutlaatuisina pidettäviä muotoja. Oppilaille ja opettajille taattiin oikeus valita keskuudestaan vaalilla kouluneuvosto ja ammattikouluissa oppilaitosneuvosto. Tavoitteena oli koko kouluyhteisön demokraattinen toiminta ja oppilaiden kasvaminen demokratian muotoihin, kansanvaltaisiin asenteisiin ja niihin liittyvään vastuuseen.

Uudistuksen ylevät periaatteet eivät käytännössä toteutuneet aiotulla tavalla. Syiksi voidaan mainita puutteellisten koulutus- ja tiedotusresurssien ohella itse kokeiltuun toteuttamismalliin liittyvät heikkoudet. Koulujen neuvostot eristyivät itsenäisiksi, koulun jokapäiväisestä elämästä vieraiksi, byrokraattisiksi elimiksi. Tärkeimmäksi mielenkiinnon kohteeksi muodostuivat koulussa käytävät vaalit ja pienempi huomio kohdistui itse neuvoston työhön. Neuvostojen tarjoamat mahdollisuudet vaikuttaa oppilaiden maailmankuvaan ja asenteisiin unohtuivat.

Koulumaailman demokratisoiminen yhä kesken

Pidämme vuosikymmen sitten asetettuja tavoitteita kouludemokratialle oikeina. Kouludemokratian kehittyminen kuitenkin vaatii uusia muotoja. Tässä uudistuksessa mielestämme tulee kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin.

Kansanvaltaiset asenteet ja menettelytavat opitaan parhaiten päivittäisessä koulutyössä. Tästä työstä valtaosa tapahtuu luokassa, tutussa luokkayhteisössä. Kouludemokratian toteutumi-

sen takia on keskeistä parantaa luokan edellytyksiä oman toimintansa suunnitteluun ja osallistua koko koulua koskevaan päätöksentekoon. Luokkien toiminnan kehittyminen vaatii ohjausta ja opastusta.

Konkreettisia tehtäviä luokille mielestämme voisivat olla velvollisuus antaa lausunto tietyistä koulua koskevista päätöksistä ja luokan yhteisten käyttäytymisnormien luominen. Työrauha pysyy parhaiten yllä kaikkien luokkayhteisön jäsenten päästessä vaikuttamaan käyttäytymissääntöihin ja niiden seurantaan.

Kouludemokratian edellytyksenä on koulua koskevan päätöksen teon laskeutuminen alaspäin hallinnossa. Kunnan mahdollisuuksia vaikuttaa omaan koululaitokseensa tulee lisätä ja sille tulee antaa oikeus delegoida yksittäistä koulua koskevaa päätöksentekoa halutessaan koulun omille hallintoelimille.

Kiinnostus herää vaikutusmahdollisuuksien myötä

Koulutuksen yhteiskunnallisen merkityksen jatkuvasti lisääntyessä tulisi kansalaisten mielenkiinto kohdistaa jälleen koulutukseen ja koululaitokseen. Pidämme keskeisenä tavoitetta, että oppilaan vanhemmille annetaan mahdollisuus vaikuttaa omien lastensa kouluun ja siellä tapahtuvaan kasvatustyöhön. Tämä mahdollisuus olisi käsittääksemme omiaan lisäämään koulutusta kohtaan tunnettua mielenkiintoa.

Kouludemokratiaa uudistus toi vuosikymmen sitten kouluun poliittiset toimintaoikeudet. Esitetyistä epäilyistä huolimatta oikeus esittää mielipiteensä ja osallistua toimintaan koulun sisällä poliittisin tunnuksin ei ole estänyt kouluyhteisön toimintaa vaan on rikastuttanut sitä.

Jatkossa olisi kuitenkin pyrittävä kehittämään säännösten suomalle oikeudelle myös toteutumisedellytyksiä. Nykyisin kouluisa vallitseva ahdas oikeistolainen ilmapiiri estää mielipiteenvapauden täydellisen toteutumisen. Poliittisen materiaalin jakaminen ja tuottaminen on useinkin pyritty estämään. Tilanteen korjaamisessa vaaditaan kouluviranomaisten toimia.

Koulun ja ympäröivän yhteiskunnan välistä yhteistyötä kehitettävä

Koulu on perinteisesti ollut varsin eristynyt muusta yhteiskunnasta. Opetus on ollut ja on vieläkin muutaman vuoden jäljessä yhteiskunnan ja teknologian kehityksestä. Tätä koulua yhteiskunnan ja kouluopetuksen välillä voisi supistaa lisäämällä mm. koulun ulkopuolisten järjestöjen mahdollisuuksia esitellä tavoitteitaan ja toimintaperiaatteitaan. Erityisen tärkeää olisi koulun ovien avaaminen ammattiyhdistysliikkeelle ja poliittisille nuorisjärjestöille. Näin on tehty ainakin Ruotsissa. Kaikenkaikkiaan oppilaiden aktivoiminen harrastus- ja yhdistystoimintaan tulee olla tavoitteena.

Kouluneuvostot ja oppilaitosneuvostot toivat tullessaan rangaitusten demokraattisemman käsittelyn. Jälki-istunnosta ja varoi-

tuksista päättävät opettajat ja oppilaat yhteistyössä koulun neuvostossa. Nyt on mielestämme aika nostaa esiin vaatimus lukiosta ja ammattikoulusta ilman rangaistuksia. Emme pidä mielekkäänä jälki-istuntoa lähes aikuisikään ehtineille nuorille. Nykyisin käytössä oleva erottamismenettely siirtää ongelmat vain koulun ulkopuolelle. Mielestämme oppilaan ja yhteiskunnan häiriöitynyttä suhdetta ei korjaa oppilaan eristäminen kouluyhteisöstä ja opiskelumahdollisuuksista.

Edellä esitettyyn viitaten esitämme puoluekokoukselle seuraavaa:

SDP:n XXXII puoluekokous näkee tarpeelliseksi uudistaa kouluhallintoa paremmin palvelemaan kouludemokratian tavoitteita. Puoluekokous yhtyy edellä esitettyihin perusteluihin ja velvoittaa puoluetoimikuntaa toimimaan seuraavien periaatteiden pohjalta:

1. Uudistuksen keskeisin tavoite on kehittää luokan sisäistä toimintaa opetustilanteessa kansanvaltaisemmaksi.
2. Kouluhallinnossa tulee valtaa jakaa alaspäin kunta- ja koulutasolle. Kunnalle tulee varata mahdollisuus joustavasti toteuttaa oma kouluhallintonsa.
3. Vanhempien vaikutusmahdollisuudet lastensa koulutuksen suhteen tulee taata.
4. Oppilaiden ja opettajien poliittiset toimintaoikeudet tulee taata.
5. Rangaistukset poistetaan lukiosta ja ammattikoulutuksesta. Työrauhahäiriöt pyritään ratkaisemaan kasvatuskeskusteluihin luokan sisällä.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta pitää aloitteen perusteluja pääosin ansiokkaina ja yhtyy aloitteeseen muilta osin, mutta toteaa kohdasta 5, että vaikka kasvatukselliset keinot ovat ensisijaisia ratkaistaessa työrauhahäiriöitä, kysymystä rangaistusten poistamisesta ei voida käsitellä irrallaan lukion ja ammatillisten oppilaitosten sisäisen työskentelyn kehittämistyöstä.

162. OPISKELIJOIDEN SOSIAALISEN ASEMAN PARANTAMINEN

Tampereen Sosialidemokraattinen Opiskelijayhdistys TASY r.y:n aloite

Socialidemokraattisen Puolueen puoluetoimikunta hyväksyi 5. kesäkuuta 1980 kokouksessaan kannanoton opintotuesta. Kan-

nanotossa todettiin opintotukijärjestelmää luotaessa olleen tavoitteena koulutuksellisen tasa-arvon toteutuminen. Kehitys 70-luvulla ei ole edistänyt tämän tavoitteen toteutumista.

Opintotuen pysyminen opintolainapainotteisena on lisännyt opiskelijoiden velkaantumiskierrettä. Opintotuki ei riitä kattamaan opiskelusta aiheutuvia kustannuksia — yhä useampi opiskelija joutuu lukukausien aikana hakeutumaan työhön. Tämä aiheuttaa opiskelun viivästymistä ja sitä kautta taas lisää velkaantumista. Kun lisäksi valmistumisen jälkeen ansiotaso on hyvinkin kirjava, monilla aloilla on työttömyyttä ja lainojen takaisinmaksu alkaa erääntyä, on tilanne monilla opiskelijoilla kestämaton. Kipeimmillään ongelma kohdistuu vähävaraisiin opiskelijoihin ja perheellisiin. Koulutuksellisen tasa-arvon toteutumisen kannalta tämä ei ole sosialidemokraattien tavoitteiden mukaista. Velka ei houkuttele opiskelemaan.

Tampereen Sosialidemokraattinen Opiskelijajyhdistys TASY r.y. esittää puoluekokoukselle, että se hyväksyisi seuraavat tavoitteet opintotuen kehittämiseksi:

- opintotuen kehittämisessä on lähtökohtana opiskelijan tarpeet. Opintotuen on katettava opiskeluaikaiset kustannukset
- velkaantumisen lisäys estetään kehittämällä opintotukea opintorahapainotteiseen ja opintososiaalisten palvelujen suuntaan.

Kiireellisesti toteutettavia tavoitteita ovat:

- Lainojen takaisinmaksuaikaa on pidennettävä ja takaisinmaksussa on otettava huomioon maksukykyisyys. Opiskeluaikaiset korot on poistettava
- opintorahan osuuden merkittävä nostaminen
- ruokailutuen laajentaminen tavoitteena yksi lämmin ateria opiskelijaa kohti päivässä ilmaiseksi
- opiskelija-asuntoyhteisöjen asuntotuotannon oma-pääoman turvaaminen ja siten kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen turvaaminen opiskelijoille
- asumistuen kehittäminen todellisten asumiskustannusten mukaiseksi. Asuntojen vuokrasopimukset ovat monissa opiskelija-asunnoissa ympärivuotisia, joka aiheuttaa sen, että kesällä joudutaan maksamaan vuokraa kahdesta, perheelliset jopa kolmesta asunnosta työpaikan sijainnista johtuen
- erityistä huomiota kiinnitettävä perheellisten opiskelijoiden taloudellisen aseman parantamiseen.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa SDP:n puoluekokouksen vuonna 1978 hyväksymään Sosialidemokratian Suunta -ohjelmaan ja puoluekokouksen vuonna 1975 Jyväskylässä hyväksymään koulutuspoliittiseen ohjelmaan.

163. OPISKELIJOIDEN ASEMAN PARANTAMINEN

Oulun Opiskelijoiden Sosialidemokraattinen Yhdistys r.y:n aloite

Me Sosialidemokraattisen Puolueen opiskelijajäsenet olemme huolestuneena seuranneet opintotuen reaaliarvon alentumista, sekä olemme huolestuneita siitä piittaamattomuudesta, jolla opintotuen kehittämiseen on suhtauduttu. Opintotuen reaaliarvo on laskenut 1970-luvun loppupuolella merkittävästi. Tämä on johtanut opiskelijat yhä suurempiin taloudellisiin vaikeuksiin. Tilannetta on pahentanut voimakas työttömyys, joka on heikentänyt työpaikan saantia valmistumisen jälkeen sekä heikentänyt kesätyöpaikkojen saantia.

Edellä olevan vuoksi Oulun Opiskelijoiden Sos.-dem. Yhdistys r.y. esittää,

että Sos.-dem. Puolue ryhtyisi seuraaviin toimenpiteisiin opiskelijoiden aseman parantamiseksi.

- 1) Välillisen opintotuen määrää on nopeasti lisättävä. Vuoteen 1983 mennessä välillistä opintotukea on nostettava 5000 markkaan lukuvuodessa.
- 2) Opintolainojen korot on saatettava valtion maksettavaksi.
- 3) Valtion ja kuntien on nykyistä tehokkaammin luotava opiskelijoille sekä harjoittelu- että työpaikkoja kesäaikana.
- 4) Opintolainan takaisinmaksuaikaa on pidennettävä vähintään 20 vuoteen.
- 5) Verottoman tulon ylärajaa nostettava 10 000 markkaan ja opiskelijavähennystä valtionverotuksessa korotettava.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy aloitteen kohtaan 3) ja viittaa muilta osin aloitteesta n:o 162 antamaansa lausuntoon.

164. OPISKELIJOIDEN SOSIAALISET EDUT

Vaasan läänin Sosialidemokraattinen Piiri r.y:n aloite

Vaikka lukion saavutettavuus on suhteellisen hyvä, maan eri osat ovat lukion — kuten muunkin keskiasteen — saavutettavuuteen nähden eriarvoisessa asemassa. Eriarvoisuutta lisäävät mm. oppilaiden koulunkäynnistä aiheutuvat kuljetuskustannukset erityisesti haja-asutusalueilla.

Edellä esitetyn perusteella Vaasan läänin Sosialidemokraattinen Piiri r.y. esittää puoluekokoukselle,

että puolue ryhtyisi eri vaikutuskanavia käyttäen toimenpiteisiin, joiden perusteella lukion opiskelijoiden sosiaaliset edut saatettaisiin samalle tasolle kuin ammatillisten oppilaitostenkin.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy aloitteeseen, mutta toteaa ammatillisten oppilaitosten tarjoamissa sosiaalisissa eduissa olevan huomattavia eroja, mistä syystä keskiasteen opiskelijoiden sosiaalisia etuja kehittää kaikkien koulumuotojen osalta tasaveroisesti.

165. SOSIALIDEMOKRAATTISEN TYÖVÄENLIIKKEEN ARKIS- TOTOIMINNAN SAATTAMINEN KANSAINVÄLISELLE TASOLLE

Kruunuhaan Sos.-dem. Yhdistys r.y:n aloite

Työväenliikkeen omaa arkistotoimintaa on Suomessa harjoitettu vuodesta 1909, jolloin Työväen Arkisto perustettiin. Työväen Arkistosta onkin muodostunut vuosien mittaan huomattava perinnelaitos. Se on aineistoltaan pohjoismaiden suurin työväenarkisto ja Suomen suurin ns. yhteiskunnallispoliittinen arkisto. Arkistossa on materiaalia lähes 2,5 hyllykilometriä.

Työväen Arkisto on ainesmäärältään maailman suurimpia työväenarkistoja mutta erään kansainvälisen selvityksen mukaan henkilökuntamäärältään maailman pienin työväenarkisto. Arkistossa on nykyisin 5 vakinaista työntekijää. Ruotsin työväenarkistossa (jossa arkistoinesta on hieman vähemmän kuin Työväen Arkistossa) on 34 työntekijää ja kansandemokraattien keskusarkistossa, Kansan Arkistossa, joka materiaali määrältään on viidesosa Työväen Arkistosta, on myös 5 työntekijää.

Vuodesta 1975 alkaen on Työväen Arkisto saanut lakimääräistä valtionapua, joka on kattanut kaikista menoista noin 60—70 %. Ongelmaksi onkin muodostunut se, että pyrittäessä kehittämään laitosta ja sen toimintoja omarahoitusosuus kasvaa markkamää-

räisesti voimakkaasti. Koska arkistotoiminta ei tuota mitään niin omarahoituksen hankkiminen on vaikeaa. Jotta laitos voisi toimia tehokkaasti määrärahoja ja henkilökuntaa pitäisi voimakkaasti lisätä ja ratkaisu (ainakin osittainen) tähän olisi arkiston saaminen täysimääräisen valtionavun piiriin. Tällöin olisi ainakin nykyistä paremmat mahdollisuudet saada sosialidemokraattinen arkistotoiminta kansainväliselle tasolle.

Edellä olevaan viitaten Kruununhaan Sos.-dem Yhdistys esittää,

että puoluekokous velvoittaisi puolue-toimikunnan ja eduskuntaryhmän ryhtymään sellaisiin toimiin, että Työväen Arkisto saataisiin täysimääräisen valtionavun piiriin.

Puolue-toimikunnan lausunto:

Puolue-toimikunta yhtyy aloitteeseen.

166. TYÖVÄEN ARKISTON KIRJASTON KEHITTÄMINEN

Pihlajamäen Sosialidemokraatit r.y:n aloite

SDP:n puolue-neuvosto hyväksyi kokouksessaan 19.11.1980 laajan toimenpideohjelman työväenperinteen keräyksen ja hyödyn-tämisen edistämiseksi. Työväenperinteen osalta ovat arkistotoiminta ja muistitiedon keruu valtionavun piirissä ja museotoimintaa kohtaan tunnetaan kiinnostusta eri puolilla maata. Huonoin on tällä hetkellä tilanne työväenliikkeen oman kirjastotoiminnan suhteen. Niinpä puolue-neuvoston kannanotossa todetaan, että Työväen Arkiston kirjaston toimintaedellytyksiä tutkimusta ja julkaisu-toimintaa palvelevana laitoksena tulee kehittää.

Työväen Arkistossa onkin erittäin laaja kirjasto, joka käsittää yli 100000 painotuotetta. Kirjastossa on jokseenkin täydellisenä suomenkielinen työväenliikkeeseen liittyvä kirjallisuus viime vuosisadan lopulta vuoteen 1940 saakka. Kirjastossa on runsaasti ulkomaista kirjallisuutta mm. työväen internationaaleihin liittyvää kirjallisuutta (sellaistakin jota ei muualta maailmasta löydy), Venäjän vallankumoukseen liittyviä kirjasia ja lentolehtiä, työväenurheilua käsitteleviä lähinnä saksalaisia kirjoja, jotka Keski-Euroopassa tuhottiin 1930-luvulla ja myös muita harvinaisia saksalaisia kirjoja, Ruotsin ja Tanskan työväenliikkeen vaiheisiin liittyviä kirjoja, joita ei näiden maiden omien työväenliikkeen arkistojen kirjastoissa ole jne. . jne. . Suomen ja kansainvälisen työväenliikkeen tutkimuksen kannalta kyseinen kirjasto on ainoitlaatuinen ja korvaamaton.

Kuitenkin Työväen Arkiston laajasta kirjastosta on tällä hetkellä vain osa tutkijoiden tehokkaassa käytössä. Tämä johtuu siitä, että varsinaiseen kirjastonhoitoon ei saada mistään penniäkään varoja. Työväen Arkisto toimii yksityisarkistoiain puitteissa ja tämä laki ei tunne kirjastotoimintaa. Laissa tosin puhutaan käsi-

kirjastosta ja tämän perusteella on saatu valtionavustusta kirjastotilojen vuokraan, mutta ei mihinkään muuhun kirjastotoimintaan. Näin ollen kirjastoa ei voida asianmukaisesti hoitaa ja kehittää ja sen hyöty tutkimukselle on rajoitettu. Jotta puolueuuevoston kannanotto toteutuisi myös kirjastotoiminnan osalta Työväen Arkiston kirjasto pitäisi pikaisesti saada jonkinlaisen rahoitusjärjestelmän piiriin, jolloin voitaisiin palkata kirjastohenkilökuntaa ja ryhdyttäisiin saattamaan koko kirjastoa tutkijoiden käyttöön.

Edellä olevan perusteella Pihlajamäen Sosialidemokraatit r.y. esittää,

että puoluekokous velvoittaisi puolue-toimikunnan ja eduskuntaryhmän ryhtymään toimenpiteisiin, että saataisiin aikaan valtionavustusjärjestelmä tai muu rahoitusmuoto, jonka puitteissa myös Työväen Arkiston kirjastoa voitaisiin asianmukaisesti kehittää.

Puolue-toimikunnan lausunto:

Puolue-toimikunta yhtyy aloitteeseen.

167. KOULUJEN JA KIRJASTOJEN RAKENNUSLUPA-SÄÄNNÖSTEN UUDISTAMINEN

Vaasan läänin Sosialidemokraattinen Piiri r.y:n aloite

Nykyinen koulujen ja kirjastojen rakentamiseen ja perusparantamiseen liittyvä valvonta- ja valtionosuusmenettely on sekä kuntien että valtion kannalta epätarkoituksenmukaisesti järjestetty. Rakennuslupamenettely vaikeuttaa kuntatasolla pitkäjänteisen kuntasuunnittelun toteuttamista. Erityisesti pienten, kustannusvaikutuksiltaan vähäisten perusparannus- ja muutoshankkeiden kouluhallituksessa tapahtuva käsittely koetaan kunnissa tarpeettomana.

Edellä olevan perusteella Vaasan läänin Sosialidemokraattinen Piiri r.y. esittää puoluekokoukselle,

että puoluekokous velvoittaisi päätöksentekijöitä ryhtymään toimenpiteisiin mainittuja rakennushankkeita rasittavan byrokratian vähentämiseksi ja taloudellisten resursien lisäämiseksi kirjastojen ja koulujen rakentamiseksi.

Puolue-toimikunnan lausunto:

Puolue-toimikunta yhtyy aloitteeseen.

168. KIRKON JA VALTION SUHTEIDEN JÄRJESTÄMINEN

Tampereen Sosialidemokraattien Opiskelijayhdistys TASY r.y:n aloite

Omantunnon ja uskonnon vapaus on ollut sosialidemokraattisen liikkeen peruslähtökohtia. Forssan puoluekokous 1903 päätti, että uskonto olisi julistettava yksityisasiaksi ja, että kirkko ja valtio tulisi erottaa toisistaan.

Nykypäivän kirkon ja valtion suhteet ovat monimuotoisia. Kirkko hoitaa tehtäviä, jotka kuuluvat yhteiskunnalle. Kirkkoa ei voi pitää yksinomaan taantumuksellisenä laitoksena, sillä on monissa kysymyksissä yhteisiä näkemyksiä työväenliikkeenkin kanssa. Perimmiltään kirkko kuitenkin tukee yhteiskunnan valta- ja väkivaltakoneistoja, joiden ylläpitäminen ei kuulu sosialidemokratian periaatteisiin. Kirkollisvero on osa kansalaisten verorasitusta. Myöskin juridiset henkilöt ovat kirkollisverovelvollisia.

Edelliseen viitaten Tampereen Sosialidemokraattinen Opiskelijayhdistys TASY r.y. esittää puoluekokoukselle,

että se päättäisi velvoittaa puolue toimikunnan valmistelemaan kannanoton kirkon erottamisesta valtiosta,

esittää tunnustuksellisen uskonnon opetuksen poistamista peruskoulusta

esittää juridisilta henkilöiltä perittävän kirkollisveron poistamista.

Puolue toimikunnan lausunto:

Puolue toimikunta viittaa SDP:n puoluekokouksen vuonna 1972 Tampereella hyväksymään kannanottoon "Valtion ja kirkon suhteet", joka on edelleen riittävän ajankohtainen kannanmäärittely.

169. VIESTINTÄPOLIITTISEN OHJELMAN UUDISTAMINEN

Töölön Sosialidemokraattinen Yhdistys r.y:n aloite

Espoon puoluekokouksessa vuonna 1978 hyväksytyssä Suunta-asiakirjassa määriteltiin sosialidemokraattisen puolueen näkemyksiä viestintäpoliittisiin toimintalinjoihin ja kannanottoihin. 1980-luvulle tultaessa tiedot ja käsitykset tulevasta kehityksestä ovat muuttuneet; tilanne viestintäkentällä on monimutkaistunut. Uusi viestintäteknologia on asettanut maamme yleisradiotoiminnan uusien haasteiden eteen niin, että perinteinen yhteiskunnan valvonnassa oleva sähköisen viestinnän kenttä on voimakkaasti

kaupallistumassa ja etääntymässä aikaisemmasta kansalaisten tiedontarpeen ja kansallisen kulttuurin palvelusta. Lehdistön piirissä esiintyy entistä voimakkaammin keskittymispyrkimyksiä valtakunnallisten ja alueellisten pää-äänenkannattajien ympärille. Lisäksi täällä tekninen kehitys on viemässä tiedonvälitystä kohti uuden teknologian vaatimia investointeja ja siirtymistä graafisen teollisuuden alueelle sähköisen viestinnän puolelle.

Uutta radiolainsäädäntöä laatimaan asetetun komitean tehtäväksi on asetettu radiolakiesityksen laadinta vuoden 1983 loppuun mennessä. Tätä ennen on annettu erillismietinnöt ruotsinkielisestä yleisradiotoiminnasta ja uutistoiminnasta. Lisäksi on odotettavissa erillismietintö kaapelitelevisiolainsäädännöstä. Komitean työssä on mukana myös puolueemme edustajia parlamentaaristen voimasuhteiden mukaisesti. Kuitenkin on nähtävissä, että komiteatyön tähänastiset tulokset ovat esim. uutistoiminnan alueella johtamassa siihen, että Mainos-TV saa uutisensa ja maamme on siirtymässä järjestelmään, jossa sallitaan kaupallinen sähköinen tiedonvälitys. Seuraavana uhkaa oman toimiluvan saanti Mainos-TV:lle. Kaapelitelevisiotoiminta on luisumassa lainsäädännön puuttuessa maamme valtalehdistön haltuun. Tämä merkitsee alueellisen tiedonvälityksen siirtymistä sähköisen viestinnän puolella kaupalliseen järjestelmään.

Kuvanauhuriin yleistyminen ja videogrammimarkkinat ovat tulossa Suomeen. Myöskään näiden valvontaa ei ole ajoissa valmistauduttu. Koko tietoliikennetekniikkaa satelliitteineen ja valokaapelineen on kehittyvässä siten, että uudet arviot ovat tarpeen.

Kansainvälisissä yhteyksissä on puolustettava kansallista tiedonvälitystä ja yhtenäisjärjestelmää kaupallisia pyrkimyksiä ja uuden teknologian hajoittavaa vaikutusta vastaan.

Uusi viestintäteknologia on yhdistämässä edellä mainitulla tavalla sekä graafisen että sähköisen viestinnän aluetta. Tarvittavat suuret investoinnit merkitsevät viestinnän rahavirtojen entistä suurempaa keskittymistä. Yhteiskunnallisen valvonnan toteuttavan lainsäädännön saaminen koko laajalle viestintäkentälle on entistäkin tärkeämpää. Kaupallisuus merkitsee uhkaa kansalliselle kulttuurille. Kaupallisuus tulee entistä enemmän rasittamaan pienten mielipide- ja aatteellisten lehtien taloutta ja kannattavuutta. Yleisradion rahoituspulmat ovat osoittaneet, että mainostuloista saatava rahoitusosuus ei ole suinkaan vähenevässä. Lisäksi radorahastosta käyty kiista, hallituksen vai eduskunnan radio, on asettamassa yleisradiotoiminnan kehittämisen vaakalaudalle.

Edellä mainitussa tilanteessa on ollut nähtävissä, että puolueen kannoissa ja sen edustajien näkemyksissä on ilmennyt melkoista epävarmuutta ja jopa kirjavuutta arvioitaessa kehitystä ja toiminnan suuntaa 80-luvulla. Kenttäväen ja viestinnän palveluksessa olevien puolueen jäsenten ei ole aina ollut mahdollista nähdä, mitä suuntaa Sosiaalidemokraattinen Puolue ajaa. Kansal-

lisen viestintäpolitiikan suunnan määrittelyssä täytyy sosialidemokraattien maan suurimpana puolueena olla vaikuttamassa siten, että viestintäpolitiikan suuntaa luotaessa otetaan huomioon maamme eri osissa asuvien kansalaisten ensisijaiset tiedontarpeet ja demokraattiseen päätöksentekoon tarvittavien tietojen vapaan levittämisen tärkeys.

Töölön sosialidemokraattinen yhdistys esittää,

että puoluekokous käynnistää koko viestintäkentän kattavan ja 80-luvun näkymät huomioonottavan uuden viestintäpoliittisen ohjelman laadinnan. Ohjelmassa tulee toisaalta nojautua työväenliikkeen perinteisiin sananvapauskäsityksiin ja toisaalta suhtautua ennakkoluulottomasti tulevaan viestintätekniikan kehitykseen.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy aloitteessa ilmaistuun tarpeeseen uudistaa SDP:n viestintäpoliittinen ohjelma. Asiaa on käsitelty myös SDP:n viestintäpoliittisessa jaostossa, joka osaltaan on pohtinut puolueen viestintäpoliittisten tavoitteiden uudelleenasettamista.

Viitaten aloitteeseen n:o 170, jossa ehdotetaan puolueen laadittavaksi kannanotto tietoyhteiskuntaan liittyvistä kysymyksistä, jotka sivuavat olennaisesti Töölön Sosialidemokraattisen Yhdistyksen aloitteessa tehtyjä ehdotuksia, ehdottaa puoluetoimikunta asian siirtämistä valittavalle puoluetoimikunnalle. Sen tulee ottaa huomioon kumpikin aloite päätettäessä viestintäpoliittisten ohjelmien uudistamisesta.

170. SUHTAUTUMINEN TIETOTUOTANTOON, TIETOLIIKENTEESEEN JA VIESTINTÄÄN

Olarin Sosialidemokraatit ry:n aloite

Suomi ja koko maailma on siirtynyt kulttuurin sellaiseen kehitysvaiheeseen, jossa tiedolla, tiedon tuottamisella, tietojen käsittelyllä ja tietoliikenteellä on aiemmasta suuresti kasvanut merkitys. Hyödykkeiden tuotanto, hallintotoimet, ihmisten yhteiselämä ja henkinen kulttuuri ovat täysin riippuvaisia tiedosta. Elämme tietoyhteiskunnassa.

Syntynyt tilanne ei ole hallinnassa. Erityisesti sosialidemokraatit ovat tulleet yllätetyiksi. Ohjelmiamme ja käytännön politiikan ratkaisut ovat jäljessä kehityksestä. Ongelma on suuruudellaan ja monimutkaisuudellaan ylittänyt meidät. Käyttämämme käsitteet ovat jäsentymättömiä ja moniselitteisiä. Asiantuntijatkin puhuvat eri kieltä, miten sitten asiantuntija ja tavallinen kansalainen voisivat ymmärtää toisiaan.

Samanaikaisesti yhteiskunnassa taloudellista ja muuta valtaa käyttävä vähemmistö on pyrkinyt ottamaan tilanteesta suurimman mahdollisen hyödyn itselleen. Tiedon tulvaa kasvattamalla ja ohjailemalla ihmiset manipuloidaan tuotannon epäitsenäisiksi välikappaleiksi ja tuotteiden innokkaiksi haluajiksi. Ihmisille ei anneta mahdollisuutta kehittyä omista lähtökohdistaan. Kasvava tuotanto ja sen ehtona oleva kasvava kulutus hyödyttävät kapitalisteja. Kasvun huumassa ei ehtyviä mahdollisuuksia muisteta. Ihmiskunnan henkiin jääminen ei ole voiton ja vallan tavoittelijalle tärkeää.

Sosialidemokratialta edellytetään valppautta seurata tapahtumista yhteiskunnassa. Kansan ja ihmiskunnan enemmistön etujen ollessa jo nyt ilmiselvästi uhattuina tarvitaan ripeätä ja rohkeata tартtumista toimiin. Jos puolueemme on hidas ja menneeseen pitäytyvä, vievät omistukseen ja sen palvelemiseen valtansa perustavat yhteiskunnan harvalukuiset eliittiryhmät kehityksen haluamaansa suuntaan.

Aatteellisen ja toiminnallisen käytännön valppauden tueksi tarvitaan ja toiminnan avulla myös saadaan lainsäädäntöä. Tarvitaan lakeja säätelemään:

- tietoliikenteen välineitä ja niiden käyttöä
- joukkoviestintää eli lakeja tiedon jakamisesta massoille, sananvapaudesta ja manipulointikiellosta
- tietosuojasta eli hallussa olevien tietojen "väärinkäsittelyn" estämisestä
- tiedon vapaudesta ja sen julkisuudensuojasta
- tieteen ja tutkimuksen tulosten hyväksikäytöstä

Lakeja tulee laatia toisiinsa kytkeytyviksi siten, että kansalaisten perusoikeudet ja demokraattinen päätöksenteko tulevat turvatuiksi. Sosialidemokraateilla tulee olla kokonaisnäkemys, joka lähtee myönteisestä ihmiskäsityksestä ja joka ei ole eksytettävissä kaupallisten ja epäaitojen arvojen ajamiseen.

Olarin Sosialidemokraatit r.y. esittää,

että puoluekokous velvoittaa puolue-elimiä laatimaan sosialidemokraattisen kannanoton tietoyhteiskunnasta ja erityisesti tietotuotantoon, tietoliikenteeseen ja viestinnän koko laajaan kenttään suhtautumisesta.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa aloitteesta n:o 169 antamaansa lausuntoon.

171. VIDEO-JA VÄKIVALTAVIIHTEEN LEVIÄMINEN

Tapiolan Sos.-dem. Naisyhdistys ry:n aloite

Haluaisimme puolueessamme kiinnitettävän huomiota videoväkivaltaviihteen leviämiseen Suomessa. Videolaitteet ja niihin saatavat erilaiset seksi- ja väkivaltafiimit, ovat tulossa jo meillekin. Esitämme,

että puolue tekee aloitteen videokasetteja koskevan valtiollisen lainsäädännön aikaansaamiseksi.

Edelleen esitämme,

että puolueen sisällä olisi tarpeellista asettaa toimikunta pohtimaan videoviihteen tulevaisuutta maassamme.

Toimikunta voisi ottaa tehtäväkseen pohtia laajemminkin kaikenlaisen väkivaltaviihteen esittämisen, niin televisiossa kuin videolaitteinkin. Onhan videolaitteilla hyödyllistäkin käyttöä opetus- ja erilaisissa sosiaalisissa tarkoituksissa.

Vielä esitämme,

että puolue tekisi aloitteen vammaisten lasten hoito- ja opetustarkoitukseen käytettävien videolaitteiden hankkimisesta tai lainauksesta valtion tuella.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy aloitteessa ilmaistuun huolestumiseen videoviihteen sisällöstä ja toteaa, että oikeusministeriö on asettanut asiaa pohtimaan toimikunnan.

Puoluetoimikunta yhtyy aloitteen jälkimmäiseen esitykseen.

IX

KUNNALLIS- JA VERO- POLIITTINEN VALIOKUNTA

172. KUNNALLISEN NUORISOTYÖN ERÄIDEN EPÄKOH- TIEN POISTAMINEN

Kaijonharjun Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys r.y:n aloite

Nuorisolautakuntalaki ja -asetus säättävät valtionosuuden piiriin kuuluviksi lähinnä nuorisotoimen hallintokulut ja nuorisoyhdistyksille myönnettävät vuosiavustukset. Kunnan itse järjestämä nuorisotoiminta ei kuitenkaan kuulu valtionosuuden piiriin. Eri-tyisesti suuremmissa kaupungeissa on ollut huomattavaa tarvetta järjestää nuorisotoimintaa kaupungin toimesta. Tosiasiassa tarve on ollut suurempi kuin mitä siihen on vastattu. Yhtenä es-teenä toiminnan kehittämiselle ja laajentamiselle on se, ettei ra-hoitukseen saada valtionosuutta.

Valtionosuus myös nuorisotoiminnan ja eritoten yleisen kansa-laistoiminnan erään välttämättömän edellytyksen osalta on ollut varsin satunnainen: nuorisotilojen rakentamisen. Useana viime vuonna valtion tulo- ja menoarviossa ei ole ollut määrärahaa tar-koitukseen ja v. 1980 ainoastaan 5 milj. markkaa.

Esitämme puoluekokoukselle epäkohtien poistamiseksi ja nuorisotyön tehostamiseksi,

että se kehottaisi puolueen edustajia hallituksessa ja eduskunnassa ryhtymään seuraaviin toimenpiteisiin:

Valtion tulo- ja menoarvioon on saatava pysyvä määräraha nuorisotilojen rakentamiseen, vuodelle 1982 asetettavana lähtötasona voidaan mainita 20 milj. markan avustuspäämääräraha.

Nuorisotoiminta myös kuntien järjestämänä tulee saattaa valtionosuuksien piiriin samaan tapaan kuin kansalais- ja työväenopistojen toiminta.

Valtionosuuksien ohjautumiseen suurempiin kaupunkeihin tulee kiinnittää erityistä huomiota, koska valtaosa nuorisosta on asettunut asumaan keskuksiin ja tähän liittyen myöskin heidän vaikeutensa ovat suuremmat.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Nuorisotoimessa keskeisintä on nuorten asemaa koko yhteiskunnassa edistävä työ. Nuorisotoimi onkin nähtävä laajana koko yhteiskuntaan ja sen eri toimialoihin kohdistuvana uudistustoimintana. Nuorten oma-aloitteisen ja virikkeisen vapaa-ajanvietto- ja harrastustoiminnan edellytysten luomiseksi tarvitaan monikäyttöön soveltuvia nuorisotiloja. Näitten tilojen rakentamiseen on syytä lisätä myös valtion voimavaroja.

Nuorisotyön kehittämiseksi ja laajentamiselle on myös luotava paremmat taloudelliset edellytykset. Tällöin on myös tuettava nuorisojärjestöjen toimintaa. Voimavaroja suunnattaessa on erikseen huomioitava alueelliset tarpeet.

173. TUTKIMUKSEN KÄYNNISTÄMINEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN ENEMMISTÖISTEN KUNTIEN KUNNALLISPOLITIIKAN TULOKSISTA

Klaukkalan Sos.-dem. Työväenyhdistys r.y:n aloite

Maassamme on kuntia, joissa on jopa usean vuosikymmenen ajan ollut sosialidemokraattinen enemmistö kunnanvaltuustossa. Olisi mielenkiintoista tietää tosiasioita tällaisten kuntien kehityksestä verrattuna kehitykseen sellaisissa kunnissa, joissa valtuustoenemmistö on ollut kokoomuksella. On tietenkin selvää, että kehitykseen vaikuttaa myös lukuisa määrä muita tekijöitä. Joka tapauksessa voisi olettaa, että sosialidemokraattinen enemmistö esim. sellaisessa teollisuuskeskuksessa kuin Kuusankoski, on ratkaisevalla tavalla vaikuttanut kuntalaisten tasearvon ja siihen perustuvan hyvinvoinnin kehittymiseen. Tämän

kaltaisia asioita pitäisi tutkia ja selvittää. Saatua tietoa voitaisiin käyttää puolueutyössä hyväksi.

Klaukkalan Sos.dem. Työväenyhdistys ry edelläesitetyn johdosta esittää,

että puoluekokous päättäisi kehottaa puolueitoimikuntaa kiireellisesti ryhtymään toimenpiteisiin seuranta — tms. tutkimusten käynnistämiseksi niiden kuntien kunnallispolitiikan tuloksista, joissa on tai on ollut sosialidemokraattinen valtuustoenemmistö.

Puolueitoimikunnan lausunto:

Puolueitoimiston toimeksiannosta on eri yhteyksissä selvitetty kunnallispolitiikassa toteutunutta kehitystä riippuen eri kunnallisvaltuustojen voimasuhteista. Tätä seurantatyötä on syytä suorittaa jatkuvasti ja saattaa selvitysten sisältö sosialidemokraattista kunnallispoliittista toimintaa palvelemaan muotoon eri ajankohtien tarpeiden mukaan.

174. SIIVOUSPALVELUJEN OSTAMINEN YKSITYISILTÄ YRITTÄJILTÄ

Klaukkalan Sos.-dem. Työväenyhdistys r.y:n aloite

Siivous- ja puhtaanapitotyö on tärkeää ja välttämätöntä työtä. Sitä ilman sen paremmin tuotanto- ja elinkeinoelämä kuin julkishallinto eivät pystyisi suoriutumaan. Ala on kuitenkin yhä aliarvostettua ja varsin heikosti palkattua. Kehitys on johtanut työn yleisten rationalisointipyrkimysten myötä mm. siivouspalveluja myyvien yritysten syntymiseen. Niitä on ilmaantunut kuin sienä sateen jälkeen 1970-luvulla. Harvoja poikkeuksia lukuunottamatta niiden toimintaan liittyy äärimmilleen kehitettyä työn tehostamista ja työsuojelullisten riskien lisääntymistä. Alan palveluiden ostaminen siivoustyövoimaa myyvilta yrityksiltä on ulottunut jopa julkishallinnon aloille.

Tämän kaltaisen ihmistyövoiman hyväksikäytön ja riiston vastustaminen on sosialidemokraattisen työväenliikkeen tehtävä. Se ei ole ollut eikä ole helppoa tässä yhteiskunnassa. Taistelun täytyy kuitenkin jatkua niin kauan kuin riistoa esiintyy. Näin ollen sosialidemokraattisten päätöksentekijöiden tulee kaikin käytävissä olevin keinoin vastustaa siivoustyövoiman myyntiä ja ryhtyä toimenpiteisiin, joiden avulla siivoustyön arvo ja merkitys saadaan näkymään myös työntekijöiden työolosuhteiden ja palkkatason kehityksessä.

Edellä esitetyn perusteella Klaukkalan Sos.dem. Työväenyhdistys r.y. esittää puoluekokoukselle,

että se päättäisi jälleen kehottaa kaikkia kuntien, kuntainliittojen ja valtion sosialidemokraattisia luottamushenkilöitä ja muita päätöksentekijöitä vastustamaan siivouspalveluiden ostamista alan yksityisiltä yrityksiltä ja pyrkimään siihen, että myös siivoustyöntekijät ovat suorassa ja välittömässä työsuhteessa työorganisaatioonsa.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Kuntien, kuntainliittojen ja valtion omistamia tiloja on rakennuskannasta varsin mittava osuus, joka on jatkuvasti tasaisesti kasvamassa. Osa tiloista on myös erityistiloja, kuten esim. erilaiset laitostilat, joiden siistimisessä tarvitaan erityisammattitaitoa. Näin ollen olisi perusteltua kiinnittää siivoustyöntekijät suoraan työsuhteeseen työorganisaatioonsa.

175. KUNTALAISIA KOSKEVAT RATKAISUT

Eiran Sos.-dem. Yhdistys r.y:n jäsenen Urpo Ekströmin aloite

Palkansaajien kunnallistalous

Kunnallistalouden osuus bruttokansantuotteesta on vajaat 14 % ja bruttoveroasteesta vajaat 9 %. Kuntien osuus julkisista kulumenoista on 2/3. Vain kuntien avulla on uudistuspolitiikkaa kyetty käytännössä toteuttamaan. Peruskuntien menoista vajaa viidennes katetaan valtion varoilla ja kunnallisverolla runsas kolmannes. Mikäli nykyinen palvelutuotanto jouduttaisiin rahoittamaan yksinomaan kunnallisverolla, nousisi keskimääräinen veroäyrin hinta 15,8 pennistä 26 penniin. Lapin maalaiskunnissa veroäyrin hinta olisi 40 penniä ja Helsingissä 18,5 penniä.

Yritysten osuus kuntien verotuloista on jatkuvasti vähentynyt. Samanaikaisesti on palkansaajien osuus veroäyristä lisääntynyt ja veroäyrin hinta noussut. Koska kunnallisvero on jakovero, merkitsee jonkin ryhmän veroäyrien väheneminen verorasituksen siirtymistä muille ryhmille. Vuonna 1969 oli kiinteistötulojen osuus kaikista äyristä 10,8 %, liiketulojen 13,7 % ja henkilökohtaisten tulojen 75,4 %. Veroäyrin keskihinta oli tuolloin 13,74 penniä. Kymmenen vuotta myöhemmin 1979 oli kiinteistötulojen osuus laskenut 7,7 prosenttiin ja liiketulojen 11,3 prosenttiin. Henkilökohtaisten tulojen osuus oli noussut 80,8 prosenttiin ja veroäyrin keskihinta 15,72 penniin. Kaupungeissa liikeäyrien osuus oli vuonna 1969 vain 14,5 % ja vuonna 1979 enää 11,8 %.

Kunnat ja valtion budjettipolitiikka

Valtion budjetissa on tullut tavaksi unohtaa sen vaikutukset kunnallistalouteen. Kunnallisverotuksen perusteita heikennetään. Palkansaajien etunäkökohdista tämä saattaa olla perusteltua, mutta tuskin sosiaalisten tavoitteidemme kannalta (vanhusten

huolto). Omaisuustulojen osalta vähennykset ja kunnallisverosta vapauttamiset eivät sovi mihinkään vasemmiston linjaan. Poikkeuslaeilla väitellään valtion rahoituksen ulottamista ylempiin kantokryluokkiin (palo- ja pelastustoimi, elinkeinoasiamiehet). Kuntauudistusta kuopataan, kun nostetaan verotulojen täyden-nyksen tasotusrajaa ja hyväksytään harkinnanvaraisia avustuk-sia yhä vähemmän asutuskeskuksille (vuonna 1980 enää 7,8 %). Suomen Pankin holhouksessa kunnallistalouden luotonsaanti on toiminut enemmän laskusuhdanteita myötäillen kuin niitä tasoi-taen.

Kunnallistaloutta rasittamalla, siis kunnallisveron ja kunnallisten maksujen kautta, ei tulojen tasausta edistetä. Valtiolla sen si-jaan on käytettävissään useampia verotusmuotoja. Se voi toimia oikeudenmukaisemmin ja joustavammin. Siksi on valtion osuut-ta kunnallisten palvelujen rahoittamisessa lisättävä.

Linjakysymyksiä

- Yhteistyökumppanin valinta kunnissa horjahtelee. Määräe-nemmistöä ja suhteellista edustusta koskevat säännökset ei-vät selvitä kaikkea. Kyse on asenteista ja perusteluista.
- Puolue on agitaatiossaan keskittynyt asutuskeskuksiin. Myös vähemmistöasemassa puoluettyötä tekevät tarvitsevat tukea. Tietoiskut mm. maatalouden ratkaisuisia on suunnat-tava Vaasan ja Lapin läänin kuntiin.
- Väliortaan hallinnon uudistamisessa meillä ei ole saatavaa tai kansalaisille annettavaa. Pääkaupunkiseutu on toista maata, vaikka sen hallinnon järjeistämisen on johdatettu si-vuraiteelle. Kaikupohjana ovat työmatkaliikennettä päivittele-vät ja ne, jotka Espoossa (14,5) Helsingissä (14,5), Kauniai-sissa (14,0) ja Vantaalla (15,0) maksavat eri suuruista kunnal-lisveroa (vuonna 1980). Lisäksi helsinkiläiset maksavat tulon-saajaa kohti (1 148 mk) vähemmän veroja ja maksuja kuin es-poolaiset, mutta (540 mk) enemmän kuin vantaalaiset (vuon-na 1978).

Kunnallsiasiain jaosto

Puoluetoimikunta on asettanut avukseen kunnallsiasiain jaos-ton. Piiritoimikunnat ovat menetelleet samoin. Käytännössä puolueen jaostoa on ollut vaikea saada toimivaksi. Varsin usein on käynyt niin, että asiat on jo jossain muualla päätetty tai niin pitkälle viety, ettei päätöksiin enää ole voitu vaikuttaa. Jaoston toiminnassa ovat keskeisessä asemassa olleet ne, jotka työ-keen askartelevat samojen kysymysten parissa valtiolla ja kun-tien keskusjärjestöissä. Muut jäsenet ovat kokeneet olevansa lä-hinnä informaation vastaanottajia. Toimintamotivaatiota on häi-rinnyt myös se, että puoluetoimikunta on asettanut lukuisia kunnallispolitiikan erityisaloja käsitteleviä työryhmiä, joiden toi-miala on ollut päällekkäinen jaoston kanssa. Yhteistä jaostolle ja työryhmille on ollut valtionhallintoon suuntautuminen. Luotta-

mushenkilöiden toimintaa kunnissa ei liiemmästi ole kyetty helpottamaan.

Edellä esitettyyn viitaten esitän,

että puoluekokous kehottaisi puoluetoimikuntaa

- kiinnittämään huomiota valtion budjettipolitiikan kunnallistaloudellisiin vaikutuksiin
- nimeämään kunnallispolitiikan puolueen I tai II varapuheenjohtajan vastuualueeksi
- täsmentämään kunnallisasiain jaoston ja eri työryhmien tehtäviä.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Valtion- ja kunnallistalouden välisissä suhteissa on runsaasti epäkohtia, epäoikeudenmukaisuuksia sekä epätarjoituksen mukaisuuksia. Kuntien valtionapujärjestelmää tulisikin kokonaisuudessaan pikaisesti uusia. Työskentelystään kunnallisasianjaosto on vastuussa puoluetoimikunnalle. Käytännön yhteys on toteutunut siten, että puoluetoimikunta on nimennyt jaoston puheenjohtajaksi puoluetoimikunnan jäsenen. Tehtävät puoluetoimikunta on määritellyt jaoston nimeämisen yhteydessä.

176. KUNNALLISTEN VEROLUONTEISTEN MAKSUJEN EPÄOIKEUDENMUKAINEN PERINTÄ

Kyröskosken Työväenyhdistys r.y:n aloite

Kyröskosken Työväenyhdistys r.y:n kuukausikokous on 11.12.1980 päättänyt tehdä puoluekokoukselle seuraavan aloitteen. Kokous esittää,

että eduskunnassa ryhdyttäisiin toimenpiteisiin, jotta kunnallisia veroluonteisia maksuja ja epäoikeudenmukaisuutta aiheuttavat katurasituslait, jätevesimaksulaki sekä jätehuoltolaki muutettaisiin siten, ettei niiden perusteella ole erillinen veroluonteinen taksaperintä kunnissa mahdollista.

Nykyisellään esim. katurasituslait kaikessa monimutkaisuudessaan ja sekavuudessaan tulevat aiheuttamaan kunnissa huomattavan suuria perintäkustannuksia, byrokratiaa sekä ovat omiaan saattamaan ainakin maalaiskunnissa asukkaat varsin eriarvoiseen asemaan. Lisäksi kyseisten lakien aiheuttamat maksut vaikuttavat melkoisesti asumiskustannuksiin. Eri puolilla suoriteissa koelaskennoissa on mm. laskettu maksuluokasta riippuen katumaksuksi 300—800 mk/vuosi/asunto.

Periaatteena tulisi olla, että kaikki kunnalliset palvelut sisällytettäisiin vahvistettavaan veroäyriin, eikä näin ollen erillisiä "piilo-veroja" tulisi lainkaan periä.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Kuntien maksuissa ja taksoissa on enenevässä määrin omaksuttu ns. aiheuttamisperiaatteeseen pohjautuva taksoitusjärjestelmä. Maksujen perimistä ja perimättä jättämistä on tarkasteltava niiden yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Maksuissa on aina pyrittävä kohtuullisuuteen ja otettava paikallisten olojen ohella huomioon kaikkinaiset taloudelliset vaikutukset ja maksujen kohtaantuminen. Maksut eivät saa muodostua kunnallisveron korvikkeeksi. Siten ylijäämien tuottaminen ei saa olla maksujen määrittämisen ja mitoituksen yleisenä tavoitteena.

177. KUNTIEN MAKSUPOLITIikka

SDP:n Mikkelin Kunnallisjärjestö r.y:n aloite

Maamme kunnilla on oikeus periä tuottamistaan palveluista maksuja kuntalaisilta. Merkittävimmät ovat energiasta ja kunnallistekniikan piiriin kuuluvista palveluista perittävät maksut. Näiden "perinteisten" maksujen ohella kunnille tulee oikeus periä maksuja myös katujen rakentamisesta ja kunnossapidosta sekä jätehuollosta. Nämä uusimmat maksut tulevat kuntalaisten maksettaviksi aivan lähiaikoina.

Kunnallisten maksujen perimisessä on tavoitteena saada maksut kohdistumaan palvelujen käyttäjille oikeudenmukaisesti siten, että kunnallisia verovaroja ei tarvitse käyttää palvelujen tuottamisesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen. Maksujen perimisellä pyritään myös ohjaamaan (säätämään) kulutusta. Maksun suuruuden määräytyessä suorassa suhteessa käytettyjen palvelujen määrään joutuu kuntalainen suorittamaan enemmän harkintaa kuin jos maksu olisi huomattavan edullinen tai palvelu kokonaan ilmainen. Kunnallisilla maksuilla pyritään näin ollen välillisesti myös säästäväisyyteen. Edelleen maksujen perimisellä pyritään vähentämään painetta kunnallisverotuksen kiristämiseen. Kunnallisverotuksen on todettu rasittavan eniten pienituloisia kuntalaisia. Siksi kunnallisten maksujen perimisen kautta on katsottu päästävän oikeudenmukaisempaan kustannusten jakoon, kuin jos palvelujen tuottamisen kustannukset katettaisiin verovaroin. Nämä maksujen kantamista puoltavat näkökohdat ovat yleisesti tunnustettuja ja hyväksyttyjä.

Käytännössä maksujen määräytymisen perusteet ovat kuitenkin osoittautuneet sellaisiksi, että maksujen taso on kohonnut varsin korkeaksi. Tämä johtuu suurelta osin laskentaperusteista, joita maksuja määrättäessä käytetään. Kun maksuja lisäksi vuosittain tarkistetaan kustannustason nousua vastaavasti, tulee

kuntalaisten kannettavaksi aina entistä korkeampia maksuja. Maksujen korkea taso ja usein tapahtuvat korotukset tuntuvat yksityisen kuntalaisen taloudessa ja ovat osaltaan kohottamassa muutenkin korkeita asumiskustannuksia. Samalla maksujen usein toistuvat korotukset ovat lisäämässä inflaatiopaineita.

SDP:n Mikkelin Kunnallisjärjestö r.y. katsoo, että valtakunnallisesti tulisi selvittää millä toimenpiteillä kunnalliset maksut voitaisiin saattaa kohtuulliselle tasolle. Samalla olisi syytä selvittää, mitä mahdollisuuksia olisi tulevaisuudessa välttää uusien kunnallisten maksujen muodostaminen, ilman, että kuntien tulorahoitus vaarantuu.

Niinikään tulisi tutkia, mitä mahdollisuuksia olisi päästä monista eri maksuista yhdistelemällä vähempään määrään maksuja.

Edellä lausuttuun viitaten SDP:n Mikkelin Kunnallisjärjestö r.y. esittää,

että SDP:n puoluekokous velvoittaisi puolueitoimikunnan ryhtymään toimenpiteisiin edellä mainittujen selvitysten suorittamiseksi ja kuntien maksupolitiikan saattamiseksi nykyistä tarkoituksenmukaisemmaksi ja yhtenäisemmäksi sekä nykyisten maksujen saamiseksi kohtuullisemmalle tasolle.

Puolueitoimikunnan lausunto:

Puolueitoimikunta viittaa aloitteesta nro 176 antamaansa lausuntoon ja toteaa tarpeelliseksi jatkuvasti seurata maksujen määrääntymisperusteiden tarkoituksenmukaisuutta. Myös maksujen yhdistämismahdollisuuksia tulisi tutkia.

178. KUNNALLISHALLINNON KEHITTÄMINEN

Mankkaan Sos.-dem. Yhdistys r.y:n aloite

Kunnallishallinnon luottamusmiesten, johdon ja henkilökunnan tehtävien, toimivallan ja vastuun selkeyttämiseksi ryhdytään toimenpiteisiin tavoitejohtamisen käyttöönottamiseksi kunnallishallinnossa.

Nykytilanne

Kunnallinen byrokratia on viimevuosina hyvin voimakkaasti lisääntynyt. Valtiolta on siirretty tehtäviä kunnille ja näiden suoritusta pyritään valvomaan monimutkaisen valtionapujärjestelmän avulla. Kunnallishallinnon energiaa kuluu utopististen suunnitelmien laadintaan päätöksentekokoneistolle, jonka taakse varsinaiset asiahoitajat (virkamiesjohto) jää. Rationalisointipyrkimyksissä on juututtu kuntien yhdistämisasiaan ja väliportaan hallinnonuudistukseen. Kuntien itsemääräämisoikeudesta on pidetty

lujasti kiinni vaikka asiat, joista kunnat vapaasti saavat päättää ovat huvenneetkin hyvin vähiin. Toimintamahdollisuuksien puuttuessa varsinkin suurten organisaatioiden ihmiset on latistettu koneiston osiksi, eikä organisaatioiden johdolla ole ollut mahdollisuuksiakaan kasvaa itsenäiseen vastuuseen yksiköistään ja sen toiminnan tuloksista.

Demokraattisesti valitut päätäntävaltaa käyttävät luottamusmiehet ovat monesti käyttäytyneet diktaattorin ottein uskoen tietävänsä valtuuttajiaan paremmin, mikä ihmisille sopii ja mitä kuntalaiset haluavat. Puhutaan autoritaarisesta vallankäytöstä, psyykkisestä manipulaatiosta ja ekokatastrofista. Suora toiminta ja avoin vastarinta on nuorison vastaus kasautuviin ongelmiin. Tämä menettelytapa näyttää hyvin nopeasti leviävän muidenkin kansalaisten keskuuteen. Kaikesta näkyy, että ihmiset ovat alkaneet menettää luottamustaan poliittisten puolueiden kykyyn hoitaa yhteisiä asioita.

Luottamustoimen hoitaminen vie myös liikaa aikaa ja energiaa. Monesta kunnallisesta luottamustoimesta on muodostunut päätyö ja varsinaisesta työpaikasta "suojatyöpaikka". Asiat ovat vaikeutuneet ja monimutkaistuneet niin, että niitä ei ole edes mahdollista hallita pelkällä lautamiesjärjellä ja sivutoimena.

Organisaatiomallit

Kunnan asioiden hoidossa on vallalla laitostallinen organisaatio, joka on jäykkärakenteinen ja hierarkinen. Siinä alemman tason tehtävät määrää ylempi taso ilman, että organisaation kokonaistarkoituksesta vallitsee mitään yhteistä käsitystä. Asukkaiden kannalta kunnan organisaatiot ovat, tai ainakin niiden pitäisi olla, palveluorganisaatioita, joiden parempi muoto on tavoitemalli, jossa:

- Kaikilla on yhteinen käsitys tehtävästä;
- rakenne on joustava ja mukautuva;
- johtajan tehtävä on tehdä toiminta mahdolliseksi;
- organisaatiossa toimivat ihmiset luovat keskenään yhteiset päämäärät, ottavat oppia kokemuksestaan ja ottavat palvelustensa käyttäjät mukaan päättävään ryhmään;
- työtehtävät muutetaan rooleiksi tekemällä oppiminen osaksi jokaista työtä, kehittämällä työvastuuta ja vastuuta yhteisesti sovituista työtavoitteista;
- on mahdollisimman monia suoritteiden mittaustapoja palautteen saamiseksi jokaiselle työn tuloksista.

Kunnat ovat asukkaiden yhteisöjä, joiden organisaatioiden tavoitteena tulisi olla kunnan yhteisten asioiden hoitaminen asukkaidensa parhaaksi. Perusongelmana on, mitkä ovat asukkaiden oleelliset tarpeet, jotka organisaatioiden tulisi hoitaa. Tähän kysymykseen luottamusmiesten (asukkaiden edustajina) tulisi yhdessä organisaatioiden johdon ja henkilökunnan kanssa vakavasti paneutua sekä kyettävä ohjaamaan toimintaa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Täytäntöönpano

Kunnan organisaatiot on lailla, asetuksilla ja viranomaispäätöksillä säädelty liian yksityiskohtaisesti. Oikea toimintamalli on, että organisaation johto ja henkilökunta yhdessä selvittävät, mikä on tilanne, missä ollaan ja mihin halutaan päästä. Pankaamme organisaatioiden johto ja henkilökunta yhdessä muuttamaan organisaationsa tavoitemallin mukaiseksi. Veronmaksajien edun mukaista on, että organisaatiot täyttävät mahdollisimman tehokkaasti ja taloudellisesti tehtävänsä. Kaikkien yksiköiden tulisi hyväksyttävästi selvittää organisaation toiminta-ajatus, siinä noudatettavat toimintapolitiikat ja -periaatteet. Sen jälkeen asetetaan pitkän aikavälin tavoitteet, joista voidaan edelleen johtaa konkreettisia, aikaan sidottuja mitattavia tavoitteita.

Tavoitejohtamisen kannalta koko henkilökunnan on tarpeen tietää, mikä on organisaation toiminta-ajatus, tehtävä ja tarkoitus. Mitkä ovat sen toimintapolitiikat ja periaatteet. Organisaation johto on sitä varten, että se huolehtii tällaisen selvityksen tekemisestä vaikka ohjesääntö ei sitä edellyttäisikään. Henkilökunnan vastuu on siinä, että se antaa parhaan panoksensa selvitystyöhön ja toisaalta painostaa tarvittaessa vastahakoisen johdon selvitystyöhön.

Lopuksi

Maan suurimpana puolueena meillä on mahdollisuus vaikuttaa siihen, että kunnallishallintoa lähdetään uudistamaan. Yhdessä ammattiyhdistysliikkeen kanssa meillä on mahdollista lähteä liikkeelle niin sanotusti ruohonjuuritasolta. Meidän tulee ottaa oppia yritysmaailmasta ja ottaa sieltä se mikä on hyvää. Luottamusmiehet vastaisivat yritysmaailmaan sovellettuna lähinnä yrityksen hallintoneuvostoa. Yksittäinen kunta on oikeastaan organisaatio, joka käsittää kolme tahtoa: asukkaita edustavat luottamusmiehet, virkamiesjohto ja kunnan palveluksessa oleva muu henkilökunta. Tähän soveltuu erinomaisesti organisaation määritelmä (Ackoff):

1. Organisaatio on tahdonvarainen järjestelmä, joka käsittää vähintään kaksi ihmistä, joilla on yhteiset tavoitteet.
2. Yhteisen tavoitteen suhteen organisaatiossa on toiminnallinen työnjako.
3. Toiminnallisesti erilaiset osajoukot voivat vastata toistensa käyttäytymiseen havainnoimalla ja kommunikoimalla.
4. Vähintään yksi osajoukko johtaa järjestelmää.

Kunnan hallintokoneiston joutuessa selvittämään eri organisaatioidensa tarkoitusta, tehtävää ja toiminta-ajatusta selviää aivan kuin sivutuotteena kunnan ja valtion välinen työnjako kunnan asukkaan kannalta mielekkäällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Mankkaan Sos.-dem. Yhdistys esittää,

että ottaessaan huomioon kunnallishallinnon piirissä toimivan suuren jäyhä lisääntyvän henkilömäärän vaikutukset verotuksen kautta kaikkiin kansalaisiin, puoluekokous pitää erittäin tärkeänä ja tarpeellisenä kunnallishallinnon johdon, henkilökunnan ja luottamusmiesten tehtävien, toimivallan ja vastuun selkeyttämistä.

Edelleen, että puoluekokous velvoittaa puoluetoimikuntaa ryhtymään yhteistyössä ammattiyhdistysliikkeen kanssa kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin kunnallishallinnon organisaatioiden saamiseksi hoitamaan yhteisiä asioita asukkaidensa parhaaksi. Pyrkimyksenä on, että mahdollisimman monissa kunnissa käynnistyy johdon, henkilökunnan ja luottamusmiesten yhteistyö tavoitejohtamisen käyttöönottamiseksi kunnan organisaatioissa.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Kunnallishallinnon tehostamista on jatkuvasti toteutettava. Tätä edellyttää kansanvallan kaikkinaisen vahvistaminen. Kunnallishallintoa voidaan tehostaa vahvistamalla luottamushenkilöiden asemaa, uudistamalla sisäistä hallintomenettelyä ja lisäämällä kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia.

179. SKATTEREFORM MED NETTOLÖN SOM MÅL

Abo Socialdemokrater r.f:s motion

Trots uttalande strävanden att förenkla beskattningssystemet har det blivit allt svårare att orientera sig i beskattningens labyrinter. Det invecklade avdragssystemet och de ständiga ändringarna av skattelagstiftningen innebär att uppgörandet av skattedeklarationen är både tidsödande och frustrerande. Det förekommer värderings- och tolkningsolikheter mellan olika skattedistrikt och direkta felaktigheter i personbeskattningen på grund av att inte ens skattetiänstemännen förmår behärska paragrafdjungeln. En olägenhet med det nuvarande beskattningssystemet är dessutom, att den slutliga skatten delges löntagaren först i oktober — november året efter skatteåret.

Övannämnda missförhållanden kunde avhjälpas genom en övergång till ett system med nettolön, där den lön arbetstagar/pensionären lyfter skulle vara definitiv. Bruttolönen skulle som begrepp ersättas av nettolönen i löneförhandlingarna, också om den skulle kvarstå i arbetsgivarens kalkyler. Skatteskulder eller skatteåterbäring skulle normalt inte förekomma. Progressivitet skulle givetvis kvarstå åtminstone i statsbeskattningen.

Med övergången till nettolön skulle deklarationsplikten försvinna för löne- och pensionsinkomster. Däremot skulle deklaration

fortfarande krävas för t.ex. hyres- och dividendinkomster samt för förmögenhet.

I ovanbeskrivna system skulle avdarg normalt inte förekomma. Detta skulle förutsätta, att barnbidrags-, folkpensions- och övriga sociala förmåner utvecklas och graderas enligt sociala principer.

Ett ovanbeskrivet beskattningssystem skulle minska byråkratin och medföra betydande fördelar för den enskilda medborgaren. Det skulle även underlätta strävandena att idka en solidarisk lönepolitik genom att jämförelser mellan olika yrkesgruppers lönenivå skulle bli lättare. De frigjorda resurserna kunde inriktas på kontrollen av storföretagens beskattning.

En övergång till nettolön är givetvis inte problemfri. Ett av många problem utgör övertidsersättningarna, ett annat frågan om hur kommunalbeskattningen ska inlemmas i det nya systemet. Dessa och andra frågor borde i skyndsam ordning utredas inom partiet.

Även före införandet av nettolön kan man tänka sig betydande föreklingar av personbeskattningen. Speciellt det nuvarande avdragssystemet borde ses över radikalt och utvecklas i en riktning som underlättar övergången till nettolön. Dessa strävanden har tyvärr misslyckats genom att en djupgående översyn av systemet inte har kunnat förverkligas.

Åbo Socialdemokrater r.f. föreslår

att partikongressen ger partiets beslutande och verkställande organ i uppdrag att i skyndsam ordning utreda möjligheterna att förnya personbeskattningen genom att övergå till ett system med nettolön samt verka för en väsentlig förenkling av den nuvarande personbeskattningen.

Partistyrelsens utlåtande:

Partistyrelsen hänvisar till det ställningstagande i programmet "Socialdemokratin inför 80-talet" som godkändes vid SDP:s partikongress i 1978 i Esbo. Enligt ställningstagandet bör man vid beskattningen av vanliga personer övergå till ett system som innebär att en vanlig löntagare inte längre behöver avge någon skattedeklaration och inte heller få restskatt eller skatteåterbäring. Skattedeklaration kunde avges om en person vill ha "specialbehandling" eller förutom löne- eller pensionsinkomst också har övriga inkomster.

Partistyrelsen omfattar motionen och föreslår att åtgärder för ovan nämnda måls förverkligande fortsätts.

179. VEROUUDISTUKSEN TAVOITTEENA NETTOPALKKA

Abo Socialdemokrater r.f:n aloite

Huolimatta luvatuista ponnisteluista verotusjärjestelmän yksinkertaistamiseksi on verotuksen sokkeloissa suunnistaminen tullut yhä vaikeammaksi. Vähennysjärjestelmän monimutkaisuus ja lainsäädännössä alituisen tapahtuvat muutokset merkitsevät sitä, että veroilmoituksen laatiminen on sekä aikaavievää että turhauttavaa. Sen johdosta, etteivät edes verovirkailijat pysty hallitsemaan pykäläviidakkoa, ilmenee veropiirien välillä arviointi- ja tulkintaeroja sekä suoranaisia virheitä henkilöverotuksessa. Eräänä epäkohtana nykyisessä verotusjärjestelmässä on sen lisäksi se, että lopullien vero ilmoitetaan palkansaajalle vasta verovuotta seuraavan vuoden loka-marraskuussa.

Yllämainitut epäkohdat voitaisiin poistaa siirtymällä nettopalkkajärjestelmään, jossa se palkka, jonka työntekijä/eläkeläinen nostaa, olisi lopullinen. Palkkaneuvotteluissa bruttopalkka käsitteenä korvattaisiin nettopalkalla, vaikka se säilyisikin työnantajan laskelmissa. Verorästit tai verojen jälkikanto eivät yleensä enää tulisi kysymykseen. Progressiivisuuden tulisi luonnollisesti säilyä ainakin valtionverotuksessa.

Siirryttäessä nettopalkkaan poistuisi ilmoitusvelvollisuus palkka- ja eläketulojen kohdalta. Sen sijaan ilmoitus vaadittaisiin esim. vuokra- ja osinkotuloista sekä omaisuudesta.

Yllä kuvatussa järjestelmässä ei yleensä käytettäisi vähennyksiä. Tämä edellyttäisi sitä, että lapsilisä-, kansaneläke- ja muita sosiaalisia etuuksia kehitetään ja porrastetaan sosiaalisten periaatteiden mukaan.

Yllä kuvattu verotusjärjestelmä vähentäisi byrokratiaa ja toisi mukaanaan merkittäviä etuja yksityiselle kansalaiselle. Se helpottaisi myös pyrkimyksiä harjoittaa solidaarista palkkapoliittikkaa tehdessään helpommaksi eri ammattiryhmien palkkatason vertailut. Vapautuneet voimavarat voitaisiin suunnata suuryritysten verotuksen valvontaan.

Nettopalkkaan siirtyminen ei ole tietenkään ongelmaton. Monista ongelmista erään muodostavat ylityökorvaukset, toisen kysymys siitä, kuinka kunnallisverotus liitetään uuteen järjestelmään. Nämä ja monet muut kysymykset olisi selvitettävä puoleen sisällä kiireellisesti.

Myös ennen nettopalkan käyttöönottoa voidaan ajatella merkittäviä yksinkertaistuksia henkilöverotukseen. Erityisesti nykyistä vähennysjärjestelmää tulisi uudistaa radikaalisti ja kehittää suuntaan, joka on omiaan helpottamaan siirtymistä nettopalkkaan. Nämä ponnistelut ovat valitettavasti epäonnistuneet, koska ei ole voitu toteuttaa järjestelmän syvällistä uudistusta.

Abo Socialdemokrater r.f. esittää,

että puoluekokous antaa puolueen päättävien ja toimeenpanevien elinten tehtäväksi selvittää kiireellisesti mahdollisuudet uudistaa henkilöverotus siirtymällä nettopalkkaan sekä vaikuttamaan nykyisen henkilöverotuksen olennaiseksi yksinkertaistamiseksi.

Puoluetoimikunnan lausunto

Puoluetoimikunta viittaa SDP:n v. 1978 puoluekokouksessa Espoossa Sosialidemokratian Suunta -ohjelmassa hyväksytyyn kannanottoon, jonka mukaan tavallisten henkilöiden verotuksessa tulee siirtyä järjestelmään, jossa tavallisen palkansaajan ei tarvitse enää antaa veroilmoitusta eikä hänelle tulisi lisäveroja tai palautuksia. Veroilmoituksen voisi antaa, jos haluaa "erityiskohtelua" tai on palkkai- tai eläketulon lisäksi muuta tuloa.

Puoluetoimikunta yhtyy aloitteeseen ja esittää, että toimia em. päämäärän toteuttamiseksi jatketaan.

180. LUOTTAMUSHENKILÖIDEN TOIMEENTULOTURVAN PARANTAMINEN

Espoon Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö r.y:n aloite

Uusi kunnallislaki paransi kunnallisten luottamushenkilöiden asemaa. Kuitenkaan kaikki yhteiskunnallisissa luottamustehtävissä toimivat eivät vielä voi keskenään tasavertaisesti hoitaa näitä tehtäviään varsinaisen työsuhteen kärsimättä tai ansiotason laskematta. Ongelmat voivat olla suuria erityisesti yksityisten työnantajien palveluksessa olevilla palkansaajilla.

Runsaat työstä poissaolot saattavat vahingoittaa ratkeisesti koko työsuhdetta. Keskeisissä luottamustehtävissä toimivat joutuvat käyttämään työaikaansa luottamustehtävien hoitoon myös virallisten kokousten ulkopuolella. Näistä kiinteästi luottamustoimeen liittyvistä tehtävistä ei kuitenkaan makseta ansionmentyskorvauksia. Myös esim. lomaedut heikkenevät monilla luottamustehtävien hoidon myötä.

Edellä olevaan viitaten esitämme,

että puoluekokous velvoittaisi puoluetoimikunnan selvittämään yhteiskunnallisissa ja ay-liikkeen luottamustehtävissä toimivien työsuhte- ja toimeentuloturvan puutteellisuudet sekä ryhtymään toimenpiteisiin ilmenevien epäkohtien poistamiseksi.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy aloitteeseen.

181. KUNNALLISEN LUOTTAMUSTEHTÄVÄN HOITAMINEN

Kaukalahden Sos.-dem. Yhdistys r.y:n aloite

Yhdistyksemme on vuosia seurannut kunnallisen päätännän virkavaltaistumista ja päätännän etääntymistä muiden kuin kunnan tai valtion palveluksessa olevien työläisten ulottumattomiin. Mikäli merkittävään luottamustoimeen on valittu muu kuin virassa tai toimessa oleva toveri niin ennen pitkää huomaamme hänen olevan virassa tai toimessa kunnan tai valtion palveluksessa.

Demokratian toteutumisen kannalta ajatellen suuntaus on huolestuttava. Yhdistyksemme onkin paneutunut syihin ja seurauksiin, todeten kunnallislain olevan niin puutteellisen, että se ei anna mahdollisuuksia kaikille taloudelliseen asemaan, ammattiin ja koulutukseen katsomatta osallistua päätöksentekoon. Voidaan perustellusti väittää, että nykyinen suuntaus yhä enenevässä määrin johtaa tilanteeseen jossa kunkin puolueen ns. hyvinvoipa, oppinut toimihenkilöstö pitää valtaa käsissään. Päätöksenteon etääntyminen vieroittaa työntekijät yhä enemmän politiikasta. Poliitikko on jotain kaukaista, jonka "herrat hoitavat". Puolueemme periaatteet ja päämäärän huomioonottaen puolueen tulisiikin tehdä kaikkensa, että kenellä tahansa puolueen jäsenellä varallisuuteen ja ammattiin katsomatta olisi mahdollisuus osallistua politiikkaan myös kunnallisen päätöksenteon tasolla.

Voimassaolevassa kunnallislaissa on yhdistyksemme mielestä seuraavanlaisia puutteita:

Kunnalliseen luottamustoimeen osallistuminen on suostumuksen jälkeen velvollisuus (18 §). Yksityisen palveluksessa olevilla se voi aiheuttaa ongelmia, jopa työttömyyttä, kuten monet esimerkit mm. Espoossa ovat osoittaneet. Työnantajahan ei saa estää luottamustehtävän hoitoa. Voi kuitenkin käydä niin, että hänellä ei ole tarjota työtä joka soveltuisi tämän menevän ja tulevan työntekijän tehtäväksi. Harvan kantti kestää seistä tumput suorana varmasti kireässä ilmapiirissä, odottaen palkkaa tekemättömästä työstä. On lähdeittävä. Jos ei saada soveltuvaa virkaa tai tointa ollaan työttömänä.

Kunnallislain 21 § puolestaan säättää mm. ansionmenetyksen korvaamisesta. Kun korvauksen maksaminen on luottamusmiehen ja kunnan välinen asia, niin se merkitsee ko. henkilön henkilökohtaiseen ansioon epäsäännöllisyyksiä. Korvauksen maksaminen tulisiikin säättää työnantajan ja kunnan väliseksi asiaksi niin, että työntekijä/luottamusmies saa säännöllisesti palkkansa. Kohta määrää myös, että korvausta maksetaan vain jos on ansiotyössä. Jos on joutunut työttömäksi niin korvausta ei makseta. Lainkohta olisikin ehkä täydennettävä niin, että ko. luottamusmies saa ammattiaan vastaavan korvauksen vaikka olisikin joutunut työttömäksi. Tämä voisi olla oleellinen parannus ja voisi merkittävästi lisätä demokratian toteutumista kunnallisella alalla.

Tulisi myös säätää oikeudesta uudelleenkoulutukseen. Merkittävän kunnallisen luottamustoimen hoitaminen esim. voimakkaasti automatisoiduilla aloilla työskentelevällä merkitsee ko henkilön taantumista omassa ammatissaan. Pitempään jatkuneena luottamustehtävän hoito voi jopa aiheuttaa ammattiinsa kelpaamattomuuden. Kun on kysymys yhteiskunnallisen tehtävän hoidosta on vähintäänkin kohtuullista, että uudelleen koulutus voisi tapahtua joko valtion tai kunnan varoin. Tämä vähentäisi pakottavaa tarvetta hakeutua kunnan palvelukseen.

Kun henkilö käyttää työaikaansa luottamustehtävänsä hoitoon niin paljon, että oikeus vuosilomiin ym. etuisuuksiin menetetään, tulisi näiden maksatus siirtää kunnan velvollisuuksiin. Tällaisissa tapuksissa, varsinkin pienen yrityksen kyseessä ollen jo työaikalaan edellyttämä 8 % vuosiloman maksuvelvoite voi olla kohtuuton. Näissä tapuksissa myös sairaslomien maksatus tulisi siirtää kuntien velvollisuuksiin.

Verolakia tulisi muuttaa niin, että ansio joka saadaan luottamustehtävien hoidosta, olisi myös kelvollista ansionhankkimisesta aiheutuvien kustannusten vähentämiseen. Luottamushenkilöillä pitäisi olla tehtävänsä hoidossa oikeus käyttää omaa autoa, varsinkin Espoon kaltaisissa hajanaisissa kunnissa, ja tehdä tästä aiheutuvat matkakustannusvähennykset. Merkittävän luottamustehtävän hoito aiheuttaa paljon muissakin kuin virallisissa kokouksissa käyntiä. Kunta maksaa korvauksen matkasta kotona kokoukseen, mutta usein on lähtöpaikkana työpaikka tai jokin toinen kokous.

Puoluevero tulisi saada myös verotuksessa vähennyskelpoiseksi. Tehtävän hoito kaikenkaikkiaan on senkaltaista, että lähes kaikki ansaittu kuluu tehtävän hoidossa, kuitenkin mihinkään vähennyksiin ei ole oikeutta.

Edelläolevat ehdotukset ovat korjausehdotuksia nykyiseen kunnallislakiin. Yhdistyksemme on totta kai sitä mieltä, että kerta-kaikkinen parannus olisi esim. kunnallishallituksen kohdalla suurimmissa kaupungeissa, tehdä jäsenistä täyspalkkaisia. Ongelma jää kuitenkin esim. ryhmien ja lautakuntien puheenjohtajille sekä yleensä luottamushenkilöille, jotka joutuvat käyttämään työaikaansa tehtäviensä hoitoon.

Tehokas luottamustehtävän hoito edellyttää, että henkilön oma talous on kunnossa. Se on myös ensimmäinen ehto taisteltaessa korruptiovaaraa vastaan kunnalliselämässä.

Edelläolevaan viitaten Kauklahden Sos.-dem. Yhdistys esittää,

että puoluekokous päättäisi antaa puolueen tehtäväksi kunnallislain ja verolain muuttamisen edellä esitettyjen tavoitteiden mukaisesti.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy aloitteeseen siinä, että kunnallisen luottamustoimen hoitamisesta aiheutuneet menot — myös ns. puoluevero — ovat rinnastettavissa valtiollisen luottamustoimen hoitamisesta aiheutuneisiin menoihin. Ne tulisivatkin säättää tulonhankkimismenoina vähennyskelpoisiksi. Muilta osin puoluetoimikunta yhtyy periaatteessa aloitteeseen ja esittää, että asianomaiset puolue-elimet tutkivat mahdollisuuksia aloitteen tavoitteiden edistämiseksi.

182. VALTIOLLISEN JA KUNNALLISEN LUOTTAMUSTEHTÄVÄN HOITAMISESTA AIHEUTUVIEN KUSTANNUSTEN VÄHENNYSKELPOISUUS

Viialan Työväenyhdistys r.y:n, Kylmäkosken Työväenyhdistys r.y:n, Urjalan Työväenyhdistys r.y:n, Nuutajärven Työväenyhdistys "Työ" r.y:n, Someron Työväenyhdistys r.y:n, Humppilan Sos.-dem. Työväenyhdistys r.y:n, Jokioisten Työväenyhdistys r.y:n, Tammelan Sosialidemokraattinen Yhdistys r.y:n ja Forsan Työväenyhdistys r.y:n aloite

Voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 26. pykälän 1 momentin 7. kohdan mukaan tulon hankkimisesta johtuneita menoja ovat muun oassa valtiollisen luottamustehtävän hoitamisesta välittömästi aiheutuneet kohtuulliset kustannukset sen mukaan kuin verohallitus tarkemmin määrää.

Verohallituksen päätöksen 31.12.1975/23 v. 1976 1. pykälän mukaan valtiollisen luottamustehtävän hoitamisesta välittömästi aiheutuneet kustannukset vähennetään luotettavan selvityksen perusteella.

Koska myös kunnalliset luottamustehtävät kuuluvat demokraattiseen päätöksentekojärjestelmäämme ja niiden hoitamisesta aiheutuu luottamushenkilöille vastaavia kuluja kuin valtiollisen luottamustehtävän hoitamisesta (luottamusmiesvero puolueosastolle, puhelin-, posti-, matka- yms. kulut), tulisi myös näistä aiheutuneet kulut saada vähennyskelpoisiksi tulonhankkimiskuluiksi ja näin saattaa kunnalliset luottamustehtävät samanarvoiseen asemaan valtiollisten luottamustehtävien kanssa.

Edellä olevan johdosta allekirjoittaneet työväenyhdistykset esittävät,

että puoluekokous velvoittaisi puoluetoimikunnan toimimaan siten, että tulo- ja varallisuusverolain 26 § 1. mom. 7. kohta muutetaan siten, että "tulon hankkimisesta johtuneita menoja ovat muun oassa valtiollisen ja kunnallisen luottamustehtävän hoitamisesta aiheutuneet kohtuul-

liset kustannukset sen mukaan kuin verohallitus tarkemmin määrää", ja että verohallituksen päätöksellä saadaan sekä valtiollisen että kunnallisen luottamustehtävän aiheuttamat kulut samanarvoisiksi, verotuksessa vähennyskelpoisiksi tulonhankkimiskuluiksi.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy aloitteeseen ja viittaa aloitteesta n:o 181 antamaansa lausuntoon.

183. YHDENVERTAISUUSPERIAATTEIDEN VOIMAANSAATTAMINEN PERINTÖ- JA LAHJAVEROTUKSESSA SEKÄ PERIMYSTÄ KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

Yhteiskuntapoliittinen sos.-dem. Yhdistys r.y:n aloite

Maamme kiinteästä omaisuudesta muodostaa asutokanta noin puolet. Yhteiskunnan muuttuessa on myös perintöjen laatu olennaisesti muuttunut. Omakotitalot, kesämökit ja asunto-osakkeet muodostavat nyt perittävässä omaisuuksissa keskeisen osan väestön enemmistön kohdalla.

Perintö- ja lahjaverotus määräytyy toisaalta omaisuuden tai lahjan suuruuden ja toisaalta lahjoittajan tai perinnönjättäjän ja saajan välisen sukulaisuuden perusteella. Mitä etäisempi sukulaisuus, sitä suurempi vero. Perintöveron progressio on lievä läheisten sukulaisten — suoraan ylenevässä ja alenevassa polvessa — kesken.

Yhteiskunnan kannalta perintöveron merkitys on suhteellisen vähäinen, tuotto on nykyisin noin 150 milj. mk vuodessa. Kansalaisten välistä yhdenvertaisuutta loukkaa olennaisesti, että perintö- ja lahjaverotuksessa tulevat täydestä arvosta verotetuiksi talletukset, obligaatiot ja osakkeet sekä perintöverolautakunnan harkitsemana usein myös asunto-osakkeet, kulkuvälineet, kesämökit ja omakotitalot. Sen sijaan valtiovarainministeriön teettämän selvityksen mukaan maa- ja metsätalousmaata on perintöverotettu vain omaisuudesta, joka oli 3—5 % sen käyvästä arvosta.

Perintöverotuksen uudistamistoimikunta (kom n:o 16/1980) on äskettäin mietinnössään esittänyt maa- ja metsätalousmaan kohdalla helpotuksia perintöverotukseen sukupolvenvaihdojen yhteydessä.

Toimikunta esitti myös, että asunto-osakkeiden, omakotitalojen yms. omaisuuden arvoksi tulisi perintöverotuksessa kyseisen omaisuuden verotusarvo. Perintöverolautakunnilla on nykyisin täysi harkintavalta ja se on merkinnyt useimmiten tällaisen omaisuuden perintöverottamista käyvästä arvosta sen perusteel-

la mitä lautakunta on kyseisenä ajankohtana vastaavanlaisen omaisuuden kaupoissa sovelletuista hinnoista saanut tietoonsa.

Perimystä säätelevän lain mukaan rintaperillisten lakiosa on puolet. Testamentilla voi perinnönjättäjä kuitenkin rintaperillisensä suostumuksella siirtää perinnön tämän rintaperilliselle, jolloin verottaja menettää verosaamisensa tämän (tai näiden) perinnönsaajasukupolven osalta ja kuitenkin tälle ensisijaiselle perilliselle voidaan testamentilla jättää ko. omaisuuden hallintaoikeus.

Perimystä ja perintöjen sekä lahjojen verottamista koskeva lainsäädäntö on kuten muukin yhteiskuntaa ohjaava lainsäädäntökeino aikaansaada yhteiskunnan kannalta tarpeellisenmukaisia käyttäytymistä. Suomalaisen yhteiskunnan nopea kaupungistuminen ja elinkeinorakenteen muutos ovat aiheuttaneet sen, että perusteiltaan olennaisesti agrariiyhteiskunnan tarpeita palvellut perimystä ja perintöjen verottamista säätelevä lainsäädäntö on vanhentunut eikä vastaa nykyisiä yhteiskunnallisia olojamme. Edelleen jälkeenneisyyttä yhteiskunnan sosiaalipoliittisten ym. tavoitteiden kannalta katsottuna on aiheutunut sinänsä tavoitteena olleesta terveydellisten olojen kohoamisesta ja sitä tietä tapahtuneesta keskimääräisen eliniän tuntuva pitenemisestä.

Säätiöimällä ja lahjoittamalla perittävää omaisuutta vähittäin voidaan välttää perintöveron maksaminen kokonaan tai olennaisesti sitä pienentää. Tunnettu on myös esimerkki yhdistyksen (Konstsamfundet) kautta tapahtuvasta vallankäytöstä, joka perustuu omaisuuteen, jonka suuruuden säilyttäminen on ollut mahdollista vain siksi, että perintöveron maksaminen on onnistuttu välttämään.

Yhteiskuntapoliittinen Sos.Dem. Yhdistys esittää,

että puoluekokous edellyttäisi ryhdyttäväksi toimiin, joilla sekä perintölainsäädäntö että perintöjen ja lahjojen verottaminen saatettaisiin paremmin nykyisiä yhteiskunnallisia olojamme vastaavalle ja kansalaisia elinkeinosta tai asuinpaikasta riippumatta tasavertaisesti kohtelevalle kannalle sekä että perintö- ja lahjaveron määrääminen tehtäisiin riippumattomaksi omaisuuden laadusta ja että erityisesti asuntoja koskeissa perinnöissä voitaisiin tulevaisuudessa ottaa huomioon kohtuuseikat ja perinnönsaajan asunnontarve.

Edelleen esitämme, että on ryhdyttävä pikaisesti toimiin perintö- ja lahjaverotusta koskevan progression korjaamiseksi samojen periaatteiden suuntaiseksi kuin tuloverotuksessa sovelletaan. Tämä merkitsee, että veroprosentin tulisi nousta perintöverotetun omaisuuden kasvaessa kuten länsimaissa yleisesti käytettyjen perintöveroperiaatteiden mukaan tapahtuu. Katsomme myös, että perintöveron välttäminen säätiöimällä tai muin vastaavin keinoin tulee vastaisuudessa estää.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta toteaa, että perintöveroasteikko on progressiivinen ja se tulisi sellaisena säilyttää.

Muilta osin puoluetoimikunta yhtyy aloitteeseen ja esittää sen sisältämien ajatusten mukaisesti, että perintöveroa tulisi uudistaa niin, että kaikki omaisuuslajit arvostettaisiin veroa määrättäessä samojen perusteiden mukaan eli täyteen arvoonsa. Tällöin verotus olisi tasapuolista. Veroasteikkojen alarajan tulisi olla niin korkealla, ettei tavannomukaisen asunnon yms. omaisuutta sisältävistä perinnöistä menisi perintöveroa.

184. VEROVILPIT JA VEROTARKKAILU

Musa—Liinaharjan Sosialidemokraatit r.y:n aloite

Allekirjoittanut yhdistys Musa—Liinaharjan Sosialidemokraatit r.y. toteaa seuraavaa.

Yhteiskunnan käyttövarat kerätään lähes kokonaan verotuksen kautta, joka on määrätty lailla ja asetuksilla. Tästä huolimatta kulkee runsaasti verotettavaa tuloa ohi verottajan. Rehellisin ja varmin veronmaksaja on tavallinen palkansaaja, jonka jokainen ansaittu penni näkyy verokirjassa.

Viime aikoina on tiedotusvälineissä kerrottu, että nykyisten verotarkastajien määrällä pystytään esim. liikepuolen kirjanpitolarkastuksia suorittamaan vuodessa noin 3000 ja maataloudessa 2000. Tarkastajia on maassamme tällä hetkellä vähän yli 250 jotka tuovat kukin verotuksen piiriin noin 1,2 miljoonaa mk. Edelleen julkinen sana kertoo arvioidun ohi verotuksen liikkuvan rahaa yli kolme (3) miljardia mk.

Esitämme v. 1981 pidettävälle sosialidemokraattiselle puoluekokoukselle ja edelleen puolueen johtaville elimille,

että ne ryhtyisivät toimiin verotuksen saattamiseksi oikeudenmukaisemmaksi, tähän löytyy varmasti useita eri keinoja.

Esim. verovilppien vähentämiseksi tai kokonaan lopettamiseksi olisi lisättävä verotarkastajien määrää niin paljon, että tarkastus voitaisiin suorittaa tehokkaasti. (Tarkkaajien lisäys voisi olla tilapäinen siksi kunnes vilpistelijät "oppisivat oikean verotuksen.")

Nämä tarkkailijat toisivat varmasti oman palkkansa ohella yhteiskunnalle huomattavan määrän veromarkkoja.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy aloitteeseen.

185. KUNNALLISESTA YMPÄRISTÖNSUOJELUSTA

Uittamon Sosialidemokraatit r.y:n aloite

Ympäristönsuojelu on laiminlyödyimpiä osa-alueita kuntiemme toiminnassa. Tästä on usein seurauksena luonnonarvojen tarpeeton tuhoutuminen ja ihmisen elinympäristön heikkeneminen. Selvitysten mukaan kunnat eivät ole tietoisia edes kaikista lakisääteisistä ympäristönsuojelutehtävistä, jotka niille kuuluvat. Niissäkin kunnissa, joissa ympäristönsuojeluasioiden hoito on muodollisesti järjestetty, ei ympäristönsuojelunäkökohtien huomioon ottaminen ole yleensä toteutunut käytännön toiminnoissa.

Kunnallisessa suunnittelussa ja rakentamisessa otetaan yleensä huomioon vain lyhyen aikavälin vaikutukset ja välittömät taloudelliset tekijät. Toiminnan todelliset kustannusvaikutukset ovat monesti kuitenkin aivan eri kertaluokkaa, kun niitä tarkastellaan pitkänä ajanjaksona ja otetaan huomioon myös toiminnasta seuraavat välilliset vaikutukset. Hankkeisiin liittyvät haitalliset ympäristömuutokset ilmenevät usein vasta pikku hiljaa ajan kuluessa. Päätöksenteossa ympäristönsuojelullisten näkökohtien vaatimat suhteellisen vähäisetkin lisäinvestoinnit torjutaan tarpeettomina lisäkustannuksina. Kuitenkin haitallisten seurausten poistaminen vaatii tavallisesti huomattavasti suuremmat kustannukset kuin ympäristönsuojelullisten näkökohtien huomioon ottaminen jo hankkeen toteuttamisvaiheessa olisi vaatinut. Esimerkiksi likaantuneen järven puhdistaminen jälleen virkistyskäyttöön sopivaksi vaatii huomattavasti suuremmat investoinnit kuin vesiensuojelulliset ennakkoimenpiteet, joilla järven veden laatu olisi voitu säilyttää virkistyskäyttöön sopivana.

Kuntien maankäyttö on myös usein hyvin epäjohdonmukaista. Toistensa läheisyyteen sijoitetaan keskenään vaikeasti yhteen sovitettavia toimintoja. Esimerkiksi teollisuuden sijoittaminen rannoille heikentää rantojen virkistyskäyttömahdollisuuksia. Puutteellisen suunnittelun ja päätöksenteon seurauksena tuhoataan myös luonnonarvoja, joita ihmistoimin ei enää voida palauttaa. Paitsi, että suunnittelematon maankäyttö aiheuttaa kunnalle taloudellisia lisäkustannuksia, se myös vähentää kunnan ja sen asukkaiden elinympäristön viihtyisyyttä.

Edellä olevaan perustuen Uittamon Sosialidemokraatit r.y. esittää,

että puoluekokous ryhtyisi toimenpiteisiin ympäristönsuojelunäkökohtien entistä tehokkaampaan huomioimiseen kunnallisessa päätöksenteossa. Kuntia on veloitettava laatimaan ympäristöhoitosuunnitelmia, joko erikseen tai osana yleistä kuntasuunnitelmaa. Näiden suunnitelmien tulee sisältää peruskartoitus kunnan luonnonvaroista sekä niiden soveltuvuudesta eri yhteiskunnallisiin käyttötarkoituksiin, kuten rakentamiseen, teollisuusalueeksi, virkistysalueeksi, luonnonsuojelualueeksi jne.

Kunnanvaltuuston vahvistama ympäristöhoitosuunnitelma olisi yhtenä perustana kunnalliselle päätöksenteolle ja antaisi paremman mahdollisuuden ympäristönsuojelunäkökohtien huomioon ottamiseen kunnan toiminnassa.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy periaatteessa aloitteeseen ja esittää, että siinä mainitut näkökohdat otetaan huomioon puolueen asianomaisten elinten ja hallitus- sekä eduskuntaryhmän toimenpiteissä.

X

JÄRJESTÖÄSIÄIN VALIOKUNTA

186. JÄRJESTÖTOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Puoluetoimikunnan esitys (jaetaan erillisenä asiakirjana)

187. KRISTILLISEN KESKUSTELUN ASEMA SOSIALI- DEMOKRAATTIEN KESKUUDESSA

Keijon Sosialidemokraatit r.y:n aloite

Vaikka työväestöstä, siis myös sosialidemokraateista, valtaosa kuuluu erilaisiin uskonnollisiin yhteisöihin, ei sosialidemokraattisesti ajattelevaa uskovaista tahdota oikein hyväksyä edes työväen omassa keskuudessa. Tätähän todistavat ne tiedot, joiden mukaan vaaleissa ääniä menee SKL:lle nimenomaan uskontosyiden tähden.

Puolueen "hovikelpoisuutta" voitaisiin varmasti parantaa sillä, että johtavat poliitikkomme niin valtakunnan kuin kuntienkin tasolla pidäytyisivät kärkevistä lausunnoista nimenomaan kirkkoa vastaan. Tämä helpottaisi kirkkovaltuustoissa ja -neuvostoissa toimivien puoluetovereiden asemaa, lisäksi monien ei tarvitsisi esim. perusjärjestöjen kokouksissa kuulla pisteliäitä huomautuk-

sia. Eihän uskonnon vapaus tarkoita oikeutta loukata toisen ihmisen uskonnollisia tunteita.

Edellä esitettyä asiaa veisi eteenpäin se, että puolueen lehdistö nykyistä laajemmin käsittelee uskonnollisia kysymyksiä. Onhan tosiasia, että niin työväenliikkeellä kuin kirkollakin on omat ongelmansa tässä ristiriitojen täyttämässä yhteiskunnassa. Ja niistä selviytyminen edellyttää, että ihminen tulisi sisäisesti ehjemmäksi. Tähän meitä on johtamassa kristillinen ajattelutapa, jonka perusajatuksia on lähimmäisenrakkaus. Kun sosialidemokraatit korostavat lähimmäisen auttamisen tärkeyttä, olisi luonnollista, että nämä kaksi käsitettä olisivat käytännön tasolla lähempänä toisiaan.

Puolue ei luonnollisestikaan ole uskonnollinen järjestö, vaikka jotkut puolueet uskonnon varjolla kannatusta pyrkivätkin keräämään. SDP:n ei ole syytä lähteä mukaan tällaiseen uskonnon politisoimiseen, mutta monet puolueen jäsenet toivovat, että uskontopohjainen suunta tulisi hyväksytyksi ja saisi tukea virallisesti puolueessa.

Edellä olevaan viitaten Keijon Sosialidemokraatit r.y. esittää,

että Porin puoluekokous antaisi tukea puolueen piirissä tehtävälle kristilliselle työlle.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Päättävällä puoluekokouskaudella on puolueen tuki kristillisten sosialidemokraattien työlle merkittävästi lisääntynyt. Puoluetoimikunta toteaa, että tätä työtä tulisi jatkaa nyt saavutettujen kokemusten pohjalta.

188. KRISTILLISEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN TOIMINNAN TEHOSTAMINEN

Tampereen Kristillisten Sosialidemokraattinen Yhdistys r.y:n aloite

Yhdistyksemme esittää,

että puoluekokous kehottaisi kunnallisjärjestöjä, että niiden tulee alueellaan tehostaa seurakunnissa toimivien sosialidemokraattien yhteistoimintaa. Paikallisyhdistyksiin on perustettava kristillisiä jaostoja. Lisäksi kunnallisjärjestöjen tulee huolehtia vuoden 1982 seurakuntavaalien sosialidemokraattisten ehdokkaiden ideologisesta ja seurakunnallisesta kouluttamisesta.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy esitykseen ja esittää, että puolueen piirissä toimiva seurakuntatyön jaosto laatii em. aihetta käsittelevän työsuunnitelman puoluekokouskaudelle 1981—84.

189. SOLIDAARISEEN LÄHIMMÄISEN VASTUUSEEN PERUSTUVIEN TOIMINTAMUOTOJEN LUOMINEN

Kontulan Sosialidemokraatit r.y:n aloite

Sosialidemokraattien toiminnalla on voitu suomalaisessa yhteiskunnassa aikaansaada aineellisen hyvinvoinnin kasvua ja sosiaalisen turvallisuuden lisääntymistä. Yhteiskunnan vastuulle on osoitettu perustoimeentuloturvan takaaminen, terveydenhuollosta ja sivistyksellisistä tarpeista vastaaminen.

Kapitalistisesti toimivan yhteiskuntamme toimenpiteet ovat kuitenkin usein myöhässä tai riittämättömiä, eikä ole kyetty otta-
maan huomioon yhteiskunnan muutosten mukaan tuomia per-
heiden ja yksilöiden uusia ongelma-alueita.

Yksilöiden henkinen turvattomuus ja yksinäisyys ovat lisäänty-
neet, on nuoriso-ongelmia, perheiden sisäistä väkivaltaa ja ikä-
ryhmien eristymistä. Vapaa-ajalle eivät ihmiset aina löydä tarkoi-
tuksenmukaista käyttöä. Aktiivisesti yhteiskunnalliseen toimin-
taan osallistuviltakin puuttuu solidaarinen, demokratialle perus-
tuva, lämmin suhtautumistapa kanssaihmiäisiin.

Sosialidemokraattinen aate on synnyttänyt lukuisia, suurimmak-
si osaksi vapaaehtoistyötä tekeviä järjestöjä mm. sosiaali- ja ter-
veysalalle. Yhteiskunnan ja puoluekentänkin toimintojen eriyty-
minen on jättänyt näiden järjestöjen työn vieraaksi nykyiselle
perustason puoluetoiminnalle. Sosialidemokraattinen elämän-
muoto edellyttää kuitenkin vastuun ottamista vähempiosaisista
ja tukeamme tarvitsevista myös käytännön tasolla ja lähiympäris-
tössä.

Kontulan Sosialidemokraatit r.y. tekee puoluekokoukselle aloit-
teen,

että puoluekokous velvoittaa puolueen perusjärjestöt si-
sällyttämään toimintaansa solidaariseen lähimmäisvas-
tuuseen perustuvia yksilöiden ja perheiden henkistä kas-
vua ja turvallisuutta lisääviä, yksinäisyyttä poistavia, tasa-
painoisia ihmissuhteita luovia toimintamuotoja.

Nämä toimintamuodot ovat usein toteutettavissa yhteis-
työssä sosialidemokraattisten aatteiden pohjalta synty-
neiden sosiaali- ja terveysalan ym. järjestöjen kanssa sa-
malla niiden työtä tukien ja siihen osallistuen.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimiston toimesta on aloitettu puoluetta lähellä
olevien sosiaalisten järjestöjen yhteistyön kehittäminen.
Tarkoituksena on saada myös paikallinen puolueväki ny-
kyistä enemmän mukaan lähiympäristönsä sosiaaliseen
työhön, jolloin voidaan käyttää hyväksi myös yhdyskunta-
työssä saatuja kokemuksia.

190. YHDYSKUNTATYÖOHJELMAN LAATIMINEN

Utran Työväenyhdistys r.y:n aloite

Yhdistyksenä emme ole konkreettisesti nähneet käytännön toiminnassa minkälaista Sosialidemokraattisen Puolueen yhdyskuntatyö on? Esitämme,

että puoluekokous velvoittaisi puolue toimikunnan pikaisesti laatimaan käytännön työhön soveltuvan yhdyskuntatyö ohjelman.

Puolue toimikunnan lausunto:

Puolue toimikunta viittaa puoluekokoukselle jätettyyn Järjestötoiminnan kehittäminen -asiakirjaan ja ei pidä erillisen yhdyskuntatyö ohjelman laatimista tarpeellisena.

191. KANSANVALTAISEN PÄÄTÖKSENTEON KEHITTÄMINEN PUOLUEESSA

Puotinharjun Sosialidemokraatit r.y:n aloite

Ilman epäilystä voidaan sanoa, että sosialidemokraattinen puolue on sisäisessä toiminnassaan kansanvaltaisin puolue maassamme. Se perustuu suurelle joukolle toimivia perusosastoja, sen päättävät elimet valitaan kansanvaltaisin menetelmin ja se suosii keskuudessaan vapaata ja monipuolista keskustelua. Kuitenkin suurin osa jäseniä on sosialidemokraattisessa puolueesakin varsin ohuesti mukana päätöksenteossa ja jäsenoikeuksiaan käyttämässä. Kehittämisen varaa siinä suhteessa on yllin kyllin.

Kansanvaltaisen päätöksenteon täydellinen toteuttaminen suuressa puolueessa on käytännössä vaikeata, vaikka kaikilla olisi siihen miten suuret halut tahansa. Mutta pyrittävä siihen on jatkuvasti. Keskeistä on, miten tulisi järjestää jäsenten kuuleminen tärkeissä poliittisissa kysymyksissä. Ongelma on organisatorinen ja taloudellinen mutta myös pedagoginen eli miten saada jäsenet kiinnostumaan ja saada heille riittävä informaatio ja valmiudet käsitellä luovasti ja yhteistyössä kulloinkin esillä olevaa kysymystä.

Puolueessa on viime vuosiltakin löydettävissä esimerkkejä sekä varsin onnistuneista että huonommin onnistuneista jäsenkäsittelyistä. Niiden antamasta kokemuksesta voidaan todeta ehkä keskeisenä ongelmana riittävän ajan varaaminen puolueosastoille ja riittävän ajoissa tiedottaminen käsittelyyn tulevasta asiasta. Ongelmana on myös ollut riittävän opinnollisen asiaan paneutumisen yhdistäminen päätöksentekoon puolueosastoissa. Voittamattomaksi ongelmaksi on toistaiseksi osoittautunut "kentän kuuleminen" vähänkään järjestelmällisellä tavalla erilaisissa normaaleissa ja vuosittain toistuvissa poliittisissa tilanteissa kuten

esimerkiksi valtion tai kuntien budjeteista päättämisessä puhumattakaan tilanteista, joissa on kysymys aina uusista asioista kuten esimerkiksi hallituksen lakiesitysten käsittelemisessä.

Puolueen jäsenet eivät tietenkään voi eivätkä halua ryhtyä päätoimisiksi poliitikoiksi. He käyttävät ajastaan vain osan suoraan naiseen poliittiseen toimintaan. Kuitenkin "kentän kuulemisjärjestelmiä" kehittämällä olisi heille varmasti annettavissa nykyistä paljon paremmat mahdollisuudet ilmaista käsityksensä. Samalla tietysti puolueen ja sen edustajien kannanotot saataisiin vastaamaan mahdollisimman hyvin puolueen jäsenten asenteita. Sen takia päätöksenteon kansanvaltaisuutta puolueessa on pyrittävä edelleen kehittämään.

Edellä sanotun perusteella esitämme,

että puoluekokous velvoittaa puolue-toimikunnan kehittämään ja kokeilemaan tapoja ja järjestelmiä, joiden avulla puolueen jäsenet pääsevät osallisiksi luovasta poliittisesta päätöksenteosta ja puolueen edustajat tietämään varmallalla pohjalla jäsenten mielipiteet.

Puolue-toimikunnan lausunto:

Puolue-toimikunta pitää puolueen järjestödemokratian kehittämistä tulevan toiminnan keskeisenä tavoitteena. Puolue-toimikunta viittaa puoluekokoukselle jätettyyn Järjestötoiminnan kehittäminen -asiakirjaan.

192. TOIMIVAAN JÄSENDEMOKRATIAAN

Kotkan Sos.-dem. Naisyhdistys r.y:n jäsenen Meeri Kalavaisen, Mikkelin Urheiluväen Sos.-dem. Yhdistys r.y:n jäsenen Maire Haapasalon, Nokian Työväenyhdistys r.y:n jäsenen Anja Viitalan, ym. aloite.

Sosialidemokraattinen liike on ollut edelläkävijä paitsi yhteiskuntapolitiikan sisällön hahmottumisessa, myös puolue-elämän sisäisessä kansanvallassa. Sosialidemokratian lähtökohtana on ollut pyrkimys joukkopuolueeseen, erilaisten näkemysten salliminen ja laaja jäsendemokratia.

Huolimatta kansanvaltaisista perinteistä vallitsee nykyään SDP:n jäsenistön keskuudessa innostuksen puute ja alhainen aktiivisuusaste, joka johtunee liian keskittyneestä vallankäytöstä. Ongelmia on jäsenten todellisissa vaikutusmahdollisuuksissa. Puolue on kehittynyt yhä kankeammaksi ja byrokraattisemmaksi. Luottamustoimet kasaantuvat samoille henkilöille ja näin estetään uusien tovereiden kouluttaminen vastuullisiin tehtäviin.

Todellista jäsendemokratiaa ei saada aikaan pelkästään säännöillä ja puoluepäätöksillä. Oleellista on puolueessa vallitseva ilmapiiri, kannustaako se omatoimisuuteen ja luovuuteen, toimimmeko solidaarisesti ja demokraattisesti.

Edellä esitetyn perusteella me allekirjoittaneet Sosialidemokraattisen Puolueen jäsenet, jotka muodostamme Sosialidemokraattisten Naisten liittotoimikunnan, esitämme,

että puoluekokous hyväksyisi seuraavat suositukset jäsendemokratian kehittämisen ja tarvittavilta osiltaan sääntöjen uudistamisen pohjaksi:

Puolueen sisäisen vallan hajauttamiseksi ja tehtävien jakamiseksi:

- puoluetoimikuntaan voidaan valita vain kahdeksi kaudeksi peräkkäin
- piiritoimikunnissa, kunnallistoimikunnissa ja puolueosastojen johtokunnissa voi toimia korkeintaan kolme vuotta samassa tehtävässä
- kansanedustajia ei tule valita kunnallisiin luottamustehtäviin eikä heitä tule asettaa ehdolle kunnallisvaaleissa
- pääsääntönä on pidettävä, että yksi luottamustoimi jäsentä kohti riittää

Puolueen sisäisen suhteellisuuden ja naisten ja nuorten edustuksen sekä mielipiteen vapauden turvaamiseksi

- valittaessa edustajia puoluekokoukseen, puoluetoimikuntaan, piiritoimikuntaan, piirin edustajiksi puolue-neuvostoon, kunnallistoimikuntaan ja puolueosaston johtokuntaan saa vaalissa äänestää vain puolta valittavasta määrästä.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta pitää puolueen järjestödemokratian kehittämistä tulevan toimintamme keskeisenä tavoitteena.

Esitykseen puolueen eri hallintoelinten jäsenyyssakojen määräaikaishuutoista puoluetoimikunta ei katso voivansa yhtyä, koska ne esitetyllä tavalla toteutettuna estäisivät kokemuksen kautta saavutettujen tietojen ja taitojen hyödyntämisen puolueyössä.

Naisten ja miesten suhteellista tasapuolisuutta sekä jäsenäänestysten käytäntöä koskevalta osalta puoluetoimikunta viittaa Järjestötoiminnan kehittäminen -asiakirjaan esityksiin.

193. LUOTTAMUSTEHTÄVIEN KASAANTUMINEN

Ruoholahden Sos.-dem. Yhdistys r.y:n aloite

Ruoholahden Sos.-dem. Yhdistys on jo pitkään kiinnittänyt huomiota siihen epäkohtaan, mitä on sekä julkisten että puolueen

sisäisten luottamustoimien kasaantuminen samojen henkilöiden hoidettavaksi. Tästä asiasta on yhdistys jo yli kymmenen vuotta sitten tehnyt aloitteen.

Koska asiassa ei ole ilmennyt parantumista ja koska ilmiön epäsuotavuus on ilmeistä sekä luottamustehtävien täysipainoisen hoitamisen että demokratian laajentamisyrkimyksen kannalta, Ruoholahden Sos.-dem. Yhdistys esittää,

että puoluekokous velvoittaa puolue-toimikunnan tekemään

selkeän normiston edustustehtävistä puolueen jäsenille

ohjelmallisen esityksen siitä, miten kunnallisten ja valtiollisten luottamustehtävien samanaikainen hoitaminen tulisi kieltää, samoin kuin myös muiden tärkeiden luottamustehtävien kasaaminen samoille henkilöille

ja velvoittaa eduskuntaryhmän tekemään

voitavansa, jotta kunnallisten ja valtiollisten luottamustehtävien päällekkäinen hoitaminen kiellettäisiin lakisääteisesti, kuten jo eräissä muissa maissa on tapahtunutkin.

Puolue-toimikunnan lausunto:

Puolue-toimikunta yhtyy esitykseen, mutta toteaa, että luottamustehtävien kasautumisen estämisen keinoista esiintyy eriäviä käsityksiä. Kysymyksen ratkaisemiseksi lainsäädäntöteitse tuskin saavutetaan tarvittavaa yksimielisyyttä.

Puolue-toimikunta esittää, että puoluekokous velvoittaisi puoluejärjestöt kiinnittämään entistä enemmän huomiota luottamustehtävien kasautumiseen sekä yhteiskunnan että puolueen tehtävissä.

194. LUOTTAMUSTEHTÄVIEN KASAANTUMINEN

Kontulan Sosialidemokraatit r.y:n aloite

Suomalaisessa yhteiskunnassa on luottamustehtävien keskittyminen samoille henkilöille seikka, johon kansalaisten laaja mieliala suhtautuu vieroksuen. Myös sosialidemokraattien piirissä on havaittavissa tarkoituksetonta keskittymistä, vaikka useampien luottamustoimien hoitaminen voikin joskus olla tiedonkulun ongelmien ratkaisu.

Sosialidemokraattien tulee kysyä: tulevatko luottamustehtävät kunnolla hoidettua, jos niitä on useita samalla henkilöllä. Jääkö monissa toimissa touhuavalle toverille aikaa kehittyä ihmisenä sekä säilyttää mielensä tasapainossa ja fyysinen kuntonsa ainaisen kiireen keskellä.

Tehtävien hoidon kasaantuminen samoille henkilöille merkitsee vaaraa kansanvallalle. Kun sama henkilö toimii eri tasoilla ja sektoreilla, voi hän ajaa omia näkökantojaan eteenpäin. Sosialidemokraattien tavoitteena olevaa laajaa keskustelua kaikista asioista ja eri mielipiteiden julkituloa ei luottamustehtävien kasaantuminen edistä.

Luottamustehtävien kasaantuessa samojen tovereiden hoitoon sitoutuvat heidän aikansa ja muut voimavaransa jo pelkkien muodollisuuksien hoidossa. Tällaisilla tovereilla ei ole mahdollisuutta olla elävässä yhteydessä kenttään ja laajoihin ihmisjoukkoihin. Tämä kehitys johtaa edustuksellisen kansanvallan irvikuvaan.

Kontulan Sosialidemokraatit r.y. tekee puoluekokoukselle aloitteen, että

puoluekokous velvoittaa puoluejärjestöjä pyrkimään kaikkien luottamustehtävien osalta välttämään kasautumista samoille henkilöille. Puolueen eri tasoilla toimivien johtohenkilöiden on omalla esimerkillään vaikutettava kehityksen suuntaan. Puoluekokous edellyttää, että puoluetoimikunta laatii selvityksen kasautumisesta kaikkien niiden luottamustehtävien osalta, joihin valituksitulemiseen sosialidemokraattinen järjestökoneisto voi myötävaikuttaa. Puolueneuvosto asettaa selvityksen nojalla konkreettiset tavoitteet toteutettavaksi seuraavaan puoluekokoukseen mennessä.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa aloitteesta n:o 193 antamaansa lausuntoon.

195. PUOLUETOIMIKUNNAN VALINTA

Kanta-Espoon Sos.-dem. Kerho r.y:n aloite

Puoluekokous valitsee puolueen hallintoelimet, puolueneuvoston ja puoluetoimikunnan.

Kansanvaltaisiin ja demokraattisiin menettelytapoihin perustuen ei ole suotavaa, että tehtäviä ja päätöksenteko-oikeus keskittään samoille henkilöille

- yhteiskunnallisissa päätöksenteko elimissä,
- järjestöelimissä tai

— johtavassa ja vastuullisissa valtiollisissa ja kunnallisissa virkatehtävissä toimiville tovereille

Edellä olevaan perustuen esitämme puoluekokoukselle,

että puoluetuimikuntaan valitaan enintään 1/4 osa istuvia kansanedustajia

ei valita johtavassa ja vastuullisessa asemassa olevia valtion ja kunnan viranhaltijoita

nuoriso- ja naisjäseniä valitaan suhteellisesti riittävä määrä

Puoluetuimikunnan lausunto:

Puoluetuimikunta ei yhdy esitykseen, koska se toteutettuna asettaisi puolueen jäsenet eriarvoiseen asemaan puolueen luottamustehtäviä täytettäessä.

196. KOKOPÄIVÄTOIMINEN PUOLUESIHTTEERI

Rovaniemen Sos.-dem. Naisyhdistys ry:n aloite

Koska Sosialidemokraattinen Puolue on Suomen suurin poliittinen puolue, se tarvitsee kokopäivätoimisen puoluesihtteen. Yhdistyksemme esittää,

että puoluekokous valitsee puoluesihtteen henkilön, jota ei rasita eduskunta-, hallitus- eikä valtuustotyö. Näin hänelle jäisi aikaa huolehtia jäsenkentästä.

Puoluetuimikunnan lausunto:

Puoluetuimikunta toteaa, että SDP:n puoluesihtteen tehtävä on vaativien järjestöllisten tehtävien lisäksi mitä suurimmassa määrin poliittinen, joka edellyttää osallistumista myös poliittiseen päätöksentekoon. Mitä tulee puoluesihtteen osallistumiseen eduskuntatyöhön, ei puoluetuimikunta pidä sitä esteenä tehtävien hoitamiselle. Puoluesihtteen osallistumisesta valtioneuvoston jäsenyyteen on päätetty Jyväskylän puoluekokouksessa 1975, päätös uusittiin Espoon puoluekokouksessa 1978. Puoluetuimikunta ei pidä tarkoituksenmukaisena tehdä asiassa uusia puoluekokouspäätöksiä.

197. TASAPUOLISUUDEN JA KOKEMUKSEN KAUTTA SAADUN PÄTEVYYDEN HUOMIOIMINEN LUOTTAMUSTEHTÄVIIN VALITTAESSA

Suomenlinnan Sos.-dem. Yhdistys r.y:n aloite

Tasavertaisuuden lisäämiseksi Suomenlinnan Sos.-dem. Yhdistys r.y. esittää,

että tehtäessä henkilövalintoja eri puolue-eliimiin, on paikkoja täytettäessä otettava huomioon tasapuolisuus niin, että naisten ja miesten parhaimmat ja kyvykkäimmät voimat tulevat hyödynnetyiksi sos.dem. puolueessa.

Lisäksi Suomenlinnan Sos.-dem. Yhdistys r.y. esittää, että yleensä puolue-eliimiin tai vastaaviin tehtävissä valinnoissa tulee kiinnittää enemmän huomiota kokemuksen kautta saatuun pätevyyteen eli ns. "pitkäänlinjaan" kuin pelkkään teoreettiseen koulutukseen.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy esitykseen todeten, että työväenliikkeen eri järjestöissä saadun kokemuksen tulee olla keskeinen peruste luottamustehtäviin puolueen jäseniä valittaessa.

198. VALTION JA KUNTIEN VIRANHALTIJAT PUOLUEEN EDUSTAJINA

Eiran Sos.-dem. Yhdistys r.y:n aloite

SDP on sijoittanut tovereita päätöksenteon ja valmistelun kannalta tärkeisiin virkoihin valtion ja kuntien hallinnossa. Seuraavat väitteet kuvastavat niitä kokemuksia, joita järjestöväeillä ja heillä itsellään tästä toiminnasta on:

- Virkamiehet ovat sallineet tien työväentalolle ruohottua. Puoluesidonnaisuutta vältellen. Kentällä ei kierretä.
- Puolue on unohtanut virkamiehensä. Se nostaa vaan ei pysty suojelemaan.
- Puolue ei käytä eikä koordinoi asiantuntevia voimavarojaan.

Puolueen edustajien ja virkamiesten on käytävä keskustelua molempipuolisista odotuksistaan, ja koko puoluekentässä on saatava talteen kaikki ideat kaikkia asianosaisia kuulemalla.

Eiran Sos.-dem. Yhdistys esittää,

että puoluekokous velvoittaisi puoluetoimikunnan asettamaan työryhmän, jonka tehtävänä on laatia ehdotus, millä tavoin valtion ja kuntien hallinnossa toimivat toverit voivat tehokkaasti ja itseään motivoivasti edistää puolueen tavoitteita, luottamushenkilöiden toimintaa, vaalityötä ja järjestötoimintaa. Työryhmässä tulee olla edustettuna ainakin puoluetoimikunta, kunnallisjärjestöt, viranhaltijat ja heidän ammattijärjestönsä.

Piiritoimikunnat velvoitetaan asettamaan vastaavat työryhmät.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimiston toimesta on päättyvällä puoluekokouskaudella järjestetty julkisen hallinnon eri alojen piirissä toimivien sosialidemokraattien koulutus- ja keskustelutilaisuuksia. Niistä saadut kokemukset osoittavat, että vastaavaa toimintaa tulisi laajentaa.

Puoluetoimikunta yhtyy esitykseen ja esittää, että puoluekokous velvoittaisi tulevan puoluetoimikunnan laatimaan esityksen puolueen eri hallinnonalojen ja ammattiyhdistysliikkeen sosialidemokraattien yhteistyön kehittämiseksi.

199. VALTA PIIRIJÄRJESTÖISSÄ PIIRIKOKOUKSILLE

Ruoholahden Sos.-dem. Yhdistys r.y:n aloite

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue katsoo soveltavansa puoluedemokratiaa laajemmin kuin muut maamme puolueet. Demokratia puolueessamme edellyttää avointa päätöksentekoa, johon kaikki puolueen jäsenet voivat tasaveroisesti osallistua. Jäsenten valtaa pitäisi delegoida päättävälle elimille vain sääntöjen määräämällä tavalla.

Tiedämme kuitenkin, että monissa piirijärjestöissä neuvotellaan piirikokouksille kuuluvista ratkaisuista etukäteen salaa erilaisten epävirallisesti muodostettujen ja vailla demokraattista kontrollia toimivien mielipideryhmittymien kesken. Tuolloin tehdään sopimuksia, jotka tavallisesti esitellään piirikokoukselle piiritoimikunnan suosituksina, mutta jotka tosiasiaa usein ovat kyynisesti solmittuja lehmänkauppoja. Niillä pyritään tietoisesti kaventamaan piirikokouksen vapaata harkinta- ja päätäntävaltaa.

Kuvattu menettely on ristiriidassa puolueen sääntöjen ja yleisemmin puoluedemokratian periaatteiden kanssa. Niinpä Ruoholahden Sosialidemokraattinen Yhdistys esittääkin puoluekokouksen päätökseksi,

että puoluekokous kehottaa puolueen piirijärjestöjä välttämään sekä keskeisissä henkilövalinnoissa että muissa tärkeissä ratkaisuissa sellaisia piiritoimikunnan nimissä piirikokouksille annettuja suosituksia, jotka ovat luonteeltaan salaisia sopimuksia ja kaventavat siten piirikokousten päätäntävaltaa.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy aloitteeseen.

200. PUOLUEEN ALLE 30-VUOTIAAT JÄSENET NUORISOLIITON JÄSENIKSI

Pihlavan Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys r.y:n jäsenen Seppo Harisen, Vallilan Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys r.y:n jäsenen Antero Korpelan, Lauttasaaren Sosialidemokraattinen Yhdistys r.y:n jäsenen Tapani Vauhkosen ym. aloite.

Puolueen jäsenrakenne on kokonaisuutena vinoutunut. Keski-ikä on varsin korkea, 44 vuotta. Edellisen puoluekokouksen järjestöpoliittisessa asiakirjassa todetaan se valitettava tilanne, että alle 18-vuotiaiden osuus puolueessa on alhainen, vain 0,4 % sekä alle 25-vuotiaiden osuus noin 8 %. Jäsenhankintatyössä onkin sen jälkeen kiinnitetty suurta huomiota nimenomaisesti nuorten saamiseksi puolueen jäseniksi ja varmasti myös tuloksia on tullut ja työtä on jatkettava tulevaisuudessakin.

Puolueen nuorisotoiminnan ja koko puolueen toiminnan kannalta on välttämätöntä vahvistaa nuorten osuutta puolueessa, tulevaisuus on nuorissa. Puolueen edun mukaista on myös se, että sillä on mahdollisimman voimakas nuorisoliitto. Nuorisoliiton tärkeimpänä tehtävänä on koulutus- ja kasvatustehtävä, jonka piiriin pitäisi saada kaikki nuoret puolueen jäsenet. Suurin osa puolueen nuorista jäsenistä jää vaille nuorisoliiton ja yleensäkin vaille koulutusta joka omalta osaltaan johtaa turhautumiseen ja passiiviseen jäsenkuntaan. Puolueen tulevaisuuden kannalta onkin tärkeää, että kaikki jäsenet saadaan toimimaan sosialidemokraattisten tavoitteiden puolesta.

Me allekirjoittaneet puolueen jäsenet esitämmekin,

että puoluekokous päättäisi:

- kaikki alle 30-vuotiaat puolueen jäsenet liitettäisiin automaattisesti myös nuorisoliiton jäseniksi
- puolue toimittaisi puolivuositain nuorisoliitolle tiedot kaikista alle 30-vuotiaista puolueen uusista jäsenistä
- puolue yhdessä sisarjärjestöjensä kanssa järjestää puoluekokouskaudella tehostetun jäsenhankinta- ja kehittämiskampanjan, joka suuntautuisi nuoriin ja naiseen.

Nuorisossa on puolueen tulevaisuus!

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta katsoo, että alle 30-vuotiaiden puolueen jäsenten automaattinen liittäminen nuorisoliiton jäseneksi ei ole mahdollista, koska kunkin jäsenen tulee saada itse ratkaista, haluaako hän liittyä nuorisoliiton jäseneksi vai ei.

Muilta osin puoluetoimikunta esittää, että puoluekokous päättäisi jättää aloitteen esitykset uuden puoluetoimikunnan ja nuorisoliiton johdon yhteisesti selvitettäväksi.

201. PERIAATEOHJELMA JA SÄÄNNÖT JÄSENKIRJAN YHTEYTEEN

Etelä-Vantaan Sosialidemokraatit r.y:n aloite

Puolueen jäsenkirjan merkitys on jäsenmaksujen tietokoneperintään siirtymisen jälkeen valitettavasti menettänyt hyvin paljon arvostaan, koska sitä periaatteessa ei tarvita kuin puolueäänessä yhteydessä, eikä välttämättä aina silloinkaan.

Toisaalta puolueen jäsenten — ainakin passiivisten — periaateohjelman ja sääntöjen tuntemus on osittain hyvinkin arveluttavaa, kun niitä ei edes puolueen jäseneksi hyväksymisen yhteydessä uusille jäsenille anneta.

Tästä johtuen yhdistys esittää,

että puolueen periaateohjelma ja sääntökokaelma liitettäisiin jäsenkirjan yhteyteen. Sääntöjen ja periaateohjelman mahdollisesti muuttuessa muutokset toimitettaisiin puoluetoimiston taholta kaikille jäsenille.

Em. toimenpide varmaan nostaisi jäsenkirjan itseisarvoa siltä osin, että sieltä löytyisivät periaateohjelma ja sääntökokaelma.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Aloite ei anna aihetta toimenpiteisiin, koska asia on toteutettu aloitteessa mainitulla tavalla.

202. PUOLUEEN JA SISARJÄRJESTÖJEN PIIRIRAJAT YHTENEVÄISIKSI

Lahden eteläinen sos.-dem. yhdistys r.y:n jäsenen Yrjö Nihtilän aloite

Esitän puoluekokoukselle seuraavaa:

Puoluekokous velvoittaisi puoluetoimikunnan toimimaan siten, että puolueen ja sen sisarjärjestöjen piirirajat muodostuvat yhteneväisiksi.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Sisarjärjestöissä esiintyy järjestöjen piirirajoissa eroavuutta erityisesti Nuorten Kotkain ja Sosialidemokraattisen Raittiusliiton osalta.

Kun kysymyksessä on itsenäisten järjestöjen järjestölliset ratkaisut, ei puoluekokous voi velvoittaa esim. mainittuja järjestöjä muuttamaan piirirajojaan vaikka pitääkin pyrkimistä vaalipiirikohtaiseen piirijakoon tarkoituksenmukaisena.

203. SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN YHTEYS JA ASENNOITUMINEN TOIMIHENKILÖIDEN AY-LIIKKEISIIN

Kivenlahden Sosialidemokraatit r.y:n aloite

Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen perustavoitteisiin kuuluu ja on kuulunut sen perustamisesta lähtien toimia työntekijöiden taloudellisten, sosiaalisten ja muiden yhteiskunnallisten pyrkimysten edistäjänä. Ammatillisessa ja sosiaalisessa kehityksessä tapahtuneet muutokset vaikuttavat puolueen jäsenistöön ja järjestötoimintaan vastaavalla tavalla. Sosialidemokraattisen Puolueen jäsenistöön kuuluu nykyisin varsin paljon eri työelämän aloilla toimivia toimihenkilöitä, jotka myös aktiivisina järjestöihmisinä ovat ammatillisesti järjestäytyneitä. Yhteiskunnallisen ja ammatillisen kehityksen seurauksena toimihenkilöammatit tulevat edelleen työntekijämäärältään laajentumaan. Tämä yhteiskunnallinen muutos vaikuttaa myös poliittisen järjestötoiminnan sisältöön.

Aatteellisen yleispuolueen tehtävänä on toimia järjestöväen näkemysten mukaisesti. Myös toimihenkilöiden ammattiyhdistyksissä sosialidemokraattien tulee ottaa tavoitteeksi näissä ammattiliitoissa olevien ja niihin järjestäytyneiden ay-poliittiset tavoitteet. Vuorovaikutus SAK-laisessa ay-toiminnassa on vakiintunut. Sekä puolueen ylimpien että puoluetoimiston valmistelevien elinten tulee käsityksemme mukaan asettaa selkeät ay-poliittiset tavoitteet toimihenkilöiden ay-toiminnassa ja tukea näissä järjestöissä mukana olevien tovereiden tavoitteita. Missään vaiheessa ei tule ulospäin osoittaa välinpitämättömyyttä toimihenkilöiden ay-asioita kohtaan, ei edes vahingossa lehtikirjoituksissa.

Toimihenkilöiden asioita voidaan ajaa parhaiten, kuten työntekijäliitoissa työntekijöiden asioita, yhtenäisen ja eheän ay-liikkeen avulla.

Kivenlahden Sosialidemokraatit r.y. esittää,

että puolueen tulee kaikin käytettävissä olevin keinoin tukea puoluetovereiden toimintaa toimihenkilöiden ay-järjestöissä. Puolueen tulee lisäksi asettaa selkeät tavoitteet järjestöllisesti toimihenkilöiden ay-toiminnan kehittämiseksi.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy aloitteeseen ja esittää, viitaten Järjestötoiminnan kehittäminen -asiakirjassa esitettyihin

toimenpiteisiin, että puolue tukee toimihenkilöjärjestöissä toimivien puoluetoverien työtä kaikissa niissä kysymyksissä, jotka ovat periaateohjelman ja puolueen hyväksymien erillisohjelmien mukaisia.

204. JÄSENISTÖN IDEOLOGISEN VALMIUDEN KEHITTÄMINEN

Kontulan Sosialidemokraatit r.y:n aloite

Ihmisten vieraantuminen politiikasta ja heidän väsymisensä poliittiseen toimintaan ovat aikamme ilmiöitä. Kansalaiset eivät osaa tehdä eroa poliitikkojen ja virkakoneiston välillä. Jos ihmiset jaksavat keskustella poliittisista aiheista, eivät he useimmiten osaa sanoa mikä on sosialidemokraattien politiikka tänään.

Suomessa näkyvä poliittinen mielipiteiden ilmaisu ja niiden tiedostaminen on täysin henkilökeskeistä. Tiedotusvälineitten kannustamina ihmiset seuraavat kuin penkkiurheilijat suosikkiensa kisailua. Sosialidemokraattiset poliitikot ovat liian usein hairahuneet mukaan tähän peliin, eikä kansalaisten ole mahdollista tietää, ketä nämä toverit on valittu edustamaan. Usein jo valintaankin puolueen piirissä vaikuttavat muut seikat kuin linjakas aatteellisuus ja poliittinen uskottavuus. Liian usein joukossamme ilmenee omien ajatusten ja etujen ajamista sekä periaatteittemme tuntemuksen puutteita ja unohtamista.

Puolueen politiikasta syntyvä mielikuva on epämääräistynyt. Kannanmääritys poliittisiin tilanteisiin määräytyy liaksi edellä kuvatun mielialailmaston pohjalta. Koska puolue värvää jäsenikseen kaikkia ihmisiä ja tavoittelee lyhyen tähtäyksen gallupsuosiota, ei uskalleta ottaa kantaa ainakaan siten, että joku loukkaantuu.

Kontulan Sosialidemokraatit r.y. näkee aiheelliseksi SDP:n aatteellisen terävöittämisen. Puolueella tulee olla periaateohjelman mukainen profiili — olemme omalla työllään elävien puolue, jonka jäsenet tuntevat omakohtaista vastuuta ja solidaarisuutta vähäosaisia kohtaan. Sosialidemokratian tulee näkyä aatteellisenä rohkeutena myös päivän politiikassa.

Keinona tähän pääsemiseksi Kontulan Sosialidemokraatit r.y. tekee puoluekokoukselle aloitteen, että

puoluekokous kehottaa puolueen järjestöjä erityisesti perustasolla kiinnittämään huomiota jäsenten ideologisten valmiuksien kehittämiseen. Koulutustoiminnan ja järjestöissä käytävän avoimen keskustelun kautta on luotava ihmisille näitä valmiuksia. Samalla on mahdollista suunnata valinnat luottamustehtäviin näissä toiminnoissa kehittyneisyytensä osoittaneisiin tovereihin. Vaikka erityisalojen ammattitiedot ovat tärkeitä edellytyksiä hoitaa luottamus-

tehtäviä, vain aatteellinen lujuus ohjaa näiden tietojen käytön puolueen periaatteiden mukaiselle linjalle ja siksi puoluekokous muistuttaa järjestökoneistoa asiantuntijoiden ideologisen valmennuksen tärkeydestä.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta toteaa, että jäsenistön ideologisten valmiuksien kehittämisen tulee olla läpäisyperiaatteella mukana puolueen koulutustoiminnassa ja myöskin muussa järjestötoiminnassa.

Erityinen vastuu tämän tavoitteen toteuttamisessa on puolueyhdistyksillä.

205. KUNNALLISTEN LUOTTAMUSHENKILÖIDEN IDEOLOGINEN KOULUTUS

Kruunuhaan Sos.-dem. Yhdistys r.y:n aloite

Viime aikoina on tapahtunut ns. loikkaamisia Sosialidemokratistisesta Puolueesta muihin puolueisiin tai siirtymisiä "riippumattomiksi" eri kuntien valtuustoissa. Eräät siirtäjät ovat todenneet ettei puolueilla enää ole suuria eroja ja eräät ovat näyttäneet jopa kokevan SDP:n ja päävastustajamme Kokoomuksen olevan lähellä toisiaan. Tämä osoittaa, että kunnallisiin luottamustehtäviin voidaan valita henkilöitä, joilla on puutteelliset tiedot puolueemme ideologiasta. Asiaan on syytä kiinnittää huomiota vaikka suurin osa luottamusmiehistämme onkin aatteellisesti tietoisia väkeä.

Varsinkin valtuustoihin valitaan usein helposti näkyviä henkilöitä, joiden puolue- ja järjestötoiminta ja -aktiviteetti on vähäistä. Lautakuntiin valituilla on usein vain suppea oman alansa tietämys ja taitamus ja yleinen yhteiskunnallinen ja aatteellinen tietämys on vähäistä. Kunnallispolitiikan luonne kaikkien puolueiden kunnanhallituksineen, määräenemmistösäännöksineen ja niistä johtuvine kompromisseineen ja sopimuksineen aiheuttaa sen, että puolueiden erot joskus saattavat hämärtyä. Luottamusmiehille suunnattu koulutustoiminta on yleensä kunnan toimintojen ja päätöksentekomekanismien selvittelyä sekä kunkin luottamusmiehen erityisalaan liittyvää. Ideologista koulutusta ei luottamusmiehille käsittääksemme anneta.

Aktiivisen ja aatteellisen sosialidemokraattisen kunnallispolitiikan kannalta luottamushenkilöiden jatkuva koulutus myös ideologisissa kysymyksissä on ensiarvoisen tärkeää, jotta tulevaisuudessa sosialidemokraattien rivit kunnallispolitiikassa pysyvät ehjinä.

Edellä olevan perusteella Kruunuhaan Sos.-dem. Yhdistys esittää,

että puoluekokous velvoittaisi puoluetuomikunnan antamaan kunnallisjärjestöille ohjeet ideologisen koulutuksen kuulumisesta kunnallisten luottamushenkilöiden koulutusohjelmaan sen olennaisena osana.

Puoluetuomikunnan lausunto:

Puoluetuomikunta viittaa aloitteesta n:o 204 antamaansa lausuntoon.

206. JÄRJESTÖMUOTOISEN KANSANSIVISTYSTYÖN TOIMINTAEDELLYTYSTEN PARANTAMINEN

Kaijonharjun Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys r.y:n aloite

Järjestömuotoisen sivistystyön asemaa tulee maassamme vahvistaa. Opintokeskuslakia säädettäessä sivistysjärjestöjen tärkeimmän toimialan, opintokerhotoiminnan, valtionapu jäi hyvin epätydyttävälle tasolle. Tämä on merkinnyt yhteiskunnalle korvaavien, huomattavasti kalliimpien opintomuotojen käytön lisääntymistä.

Esitämme puoluekokoukselle,

että se kiirehtisi puolueen edustajien toimenpiteitä opintokeskuskin muuttamiseksi siten, että opintokerhon valtionapu saatetaan vastaamaan kansalais- ja työväenopistojen opintopiirien saamaa taloudellista tukea. Tavoitteena tulee olla taloudellisen tuen saaminen erilaiselle kulttuuri- ja harrastustoiminnalle, niin että opintokeskuslaki voitaisiin laajentaa opinto- ja kulttuuritoiminnan kattavaksi järjestömuotoisen sivistystyön valtionapulaiksi.

Puoluetuomikunnan lausunto:

Puoluetuomikunta toteaa, että opintokeskuslakia säädettäessä merkittiin eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintöön sosialidemokraattien aloitteesta lausuma, jossa vaadittiin opintokerhon valtionavun kehittämistä asteittain mahdollisimman pian vastaamaan suunnilleen kansalaisia työväenopistojen opintopiirien yhteiskunnalta saamaa taloudellista tukea.

Edelleen puoluetuomikunta toteaa, että opintokeskuslain mahdollinen laajentaminen opinto- ja kulttuuritoimintalaiksi tulee selvittää aikuiskoulutuksen kehittämisorganisaation työn yhteydessä.

207. KANSANLIIKKEIDEN ASEMAN TURVAAMINEN

Puotinharjun Sosialidemokraatit r.y:n aloite

Sosialidemokraateilla on omien periaatteidensa takia erinomaiset edellytykset ymmärtää kansanliikkeiden merkitys yhteiskun-

nassa. He ovat itse mukana maamme tärkeimmässä kansanliikkeessä sosialidemokraattisessa työväenliikkeessä. He kannattavat kaikkien kansalaisten täydellistä ja tasa-arvoista poliittista vapautta. He ovat taistelleet vapaan järjestäytymisoikeuden kaikille kansalaisille. Suureksi osaksi heidän ansiotaan on, että suomalainen yhteiskunta on voinut kehittyä vapaana henkisesti rikkaana kansanliikkeyhteiskuntana, jolle on ollut leimaa-antavaa monien muidenkin kansanliikkeiden kuin työväenliikkeen olemassaolo ja arvokas panos.

Kaupallinen kulttuuri, ihmisten kulutusmahdollisuuksien lisääntyminen ja yksityisen elinkeinoelämän suuryritysten voimakkaat instituutiot ovat muodostamassa kasvavan uhan kansanliikkeille ja heikentävät niiden mahdollisuuksia yhdistää jäseniään, palvelia heitä ja saada uusia jäseniä. Uusien suurten kansanliikkeiden syntyminen on käynyt yhä vaikeammaksi. Samaan suuntaan on vaikuttamassa julkisen vallan, sekä valtion että kuntien, palvelukyvyn huomattava lisääntyminen. Sosialidemokraatit ovat nimenomaan halunneet luoda "vahvan yhteiskunnan", joka on lähinnä tajuttu julkisen vallan suurena suorituskykyinä.

Ihmisen kulutusmahdollisuuksien lisääntyminen ja valtion ja kuntien taloudellinen ja organisatorinen vahvistuminen ovat kyllä sinänsä olleet pääosin myönteinen ilmiö, eikä tietä siltäkään osin ole vielä kuljettu loppuun. Tapahtuu kuitenkin arvaamaton vahinko, jos vapaiden ihmisten vapaiden kansanliikkeiden mahdollisuuksien annetaan sen kehityksen myötä heikentyä. Yhteiskuntamme luonne muuttuu väistämättä epäkansanvaltaiseen ja kulttuurillisesti köyhempään suuntaan.

Valtio ja kunnat ovat erinäisin toimenpitein tukeneet kansanliikkeitä. Tuki on kuitenkin ollut täysin riittämätöntä ja vailla riittävän lujaa ideologista pohjaa ja siihen perustuvaa määrätietoista johdonmukaisuutta. Julkiselta vallalta on sanalla sanoen puuttuneet tietoinen kansanliikepolitiikka. Ilman sosialidemokraattien vastuuntuntoa ja aktiivisuutta ei se sitä koskaan saakaan. Sosialidemokraatit puolestaan eivät voi sitä aikaansaada julkiselle valalle, jolleivät he ensin paneudu asiaan koko laajuudessaan ja syvällisyydessään omassa keskuudessaan.

Edellä sanotun perusteella esitämme,

että puoluekokous velvoittaa puoluetoimikunnan valmistamaan laajan jäsenkäsittelyn avulla puolueuueuvoston hyväksyttäväksi esityksen puolueen toimenpideohjelmaksi, jossa hahmotetaan tavoite kansanliikkeiden rooliksi maamme politiikassa, taloudessa ja henkisessä kulttuurissa ja esitetään keskeiset toimenpiteet siihen pääsemiseksi.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Yhteiskunnan kehitys, jolle on ollut luonteenomaista sekä julkisen vallan että yksityisen elinkeinoelämän voimavaro-

jen huomattava lisääntyminen, on muuttanut vapaiden kansanliikkeiden, kansalaisjärjestöjen olemassaolon ja toiminnan edellytyksiä. Yhteiskunnan jäsenten omista kansalaisjärjestöissään harjoittaman vapaan omaehtoisen toiminnan merkitys koko yhteiskunnan kannalta on kuitenkin tänä päivänä yhtä suuri kuin koska tahansa aikaisemmin. Sen takia Sosialidemokraattinen Puolue tekee kaiken voitavansa vapaiden kansalaisjärjestöjen merkityksen turvaamiseksi muuttuvissa olosuhteissa. Se kehottaa jäseniään ja kannattajiaan aktiivisuuteen ja uskollisuuteen omaa kansanliikettään, sosialidemokraattista työväenliikettä kohtaan ja osallistumaan harrastustensa mukaan myös muiden kansanliikkeiden toimintaan. Puoluetoimikunnan mielestä keskustelua kansanliikkeiden ja kansalaisjärjestöjen asemasta ja merkityksestä on työväenliikkeessä ja koko yhteiskunnassa lisättävä, mutta ei katso erityisen toimenpideohjelman laatimista välttämättömäksi aloitteessa lausutun tarkoituksen toteuttamiseksi.

208. PUOLUELEHDISTÖN LEVIKIN LISÄÄMINEN

Kouvola Sosialidemokraatit r.y:n aloite

Yleisesti tunnettuna tosiasiana pidetään julkisen sanan, eritoten sanomalehdistön, vaikutusta yleisen mielipiteen muodostajana. Kuten tiedämme on valtaosa lehdistöämme porvarillisten puolueiden käytössä, joko ilmoittaen puoluekantansa tai lukeutuen n.k. sitoutumattomiin päivittäin ilmestyviin sanomalehtiin.

Työväenpuolueiden suorittama työ omien lehtien levikin lisäämiseksi ei ammattiyhdistysliikkeen tuesta huolimatta, ole tuottanut toivottua tulosta, jota osoittaa se ettei puoleemme pää-äänenkannattaja Suomen Sosialidemokraatti kuulu edes 15 eniten Suomessa levinneen sanomalehden joukkoon.

Porvarillisten lehtien suuren ja omien lehtien vähälukuisuuden levikin suhteen luulemme osaltaan vaikuttaneen myös suoritettujen vaalien tulokseen.

Lehdistön vaikutusta porvarillisen kannatuksen kasvuun ei voitaane pitää vähäisenä kun samalla muistamme ammattiyhdistysliikkeen varsinkin SAK:laisten liittojen jäsenmäärän valtavan kasvun. Vaikutusvaltamme lisäämisen edellytyksenä on, että puoleemme menestyy nykyistä paremmin tulevissa vaaleissa, jonka menestyksen eräänä edellytyksenä on asiamme ja esityksemme saattaminen paremmin valitsijoittemme tietoisuuteen.

Edellä esitetyn perusteella Kouvola Sosialidemokraatit r.y. esittää puoluekokoukselle:

että puoluekokous velvoittaa puoluetoimikunnan tutkimaan ja selvittämään mitä mahdollisuuksia on puolueleh-

distön levikin ratkaisevaan lisäykseen. Onko mahdollista työväenlehtien jakamiseen jäsenlehtenä ammattiliittojen jäsenille, jolloin päivittäin ilmestyviä työväenlehtiä voitaisiin käyttää myös eri ammattiliittojen jäseniin kohdistuvaan tiedotustoimintaan ja täten vähentää ammattiliittojen omien julkaisujen tarpeellisuutta.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy aloitteen tekijäin arvioihin lehdistön merkityksestä sekä pyrkimykseen lisätä työväenlehdistön levikkiä ja täten myös sen vaikutusta.

Sosialidemokraattisen työväenlehdistön levikki on 70-luvulla selvästi kasvanut. Osittain tähän on vaikuttanut sakalaisen ay-liikkeen ns. lehtiseteli ja muut tukimuodot, osittain lehtiemme kohentunut sisältö ja myös tehostunut markkinointi. Käytäntö osoittaa, että ammattiyhdistysliikkeen mahdollisuudet kantaa lehtisetelikäytön taloudelliset seuraukset ovat aiempaa heikommat.

Puoluetoimikunta suosittelee puoluekokoukselle, että aloitteen yksityiskohtaisempi tarkastelu siirretään sosialidemokraattiselle työväenlehdistölle ja ammattiyhdistysliikkeen sosialidemokraateille.

209. PUOLUEEN SANOMALEHTIEN PÄÄTOIMITTAJIEN TOIMIKAUSI MÄÄRÄAIKAISEKSI JA EHDOKKAIDEN NIMEÄMINEN PUOLUEKOKOUKSEN JA PIIRIKOKOUSTEN TEHTÄVÄKSI

Suur-Helsingin Sosialistiseura r.y:n aloite

Maamme sanomalehdistöstä yli 90 % on porvarillisten taustavoimien käsissä. Sosialidemokraattinen lehdistö on ainoa kanava saattaa sosialidemokraattisen liikkeen ja puolueen tavoitteet ja käytännön teot vääristelemättöminä esille, jäsenten ja kannattajakunnan käyttöön sekä laajempaankin tietoisuuteen. Tämän vuoksi sosialidemokraattisen lehdistön toimituspolitiikkaan tulee kiinnittää erityistä huomiota ja turvata jäsenistön mahdollisuus vaikuttaa lehtien toimitustapaan.

Piirikokouksissa on mahdollista keskustella piirilehtien linjasta ja sisällöstä, minkä lisäksi puoluekokouksessa lehdistön asema tulee keskusteluun toimintakertomusten käsittelyn yhteydessä. Viime aikoina keskustelu on kuitenkin ollut niukkaa ja lähinnä puoluelehtien taloudelliseen asemaan pitäytävää. Tuntuu siltä, että jäsenistö ei usko voivansa vaikuttaa lehdistön toimitustapaan varsinkin, kun kunkin lehden ilme on paljolti päätoimittajan käsissä ja jäsenistöllä ei ole mahdollisuutta vaikuttaa päätoimittajien valintaan.

Puoluelehdistöä koskevan keskustelun aktivoimiseksi olisi jäsenistölle luotava mahdollisuudet vaikuttaa lehtien päätoimittajien valintaan. Vaikka päätoimittajan valinta muodollisesti kuuluu kunkin lehden hallintoelimille, olisi täysin mahdollista antaa piirilehtien osalta piirikokouksille ja pää-äänenkannattajan osalta puoluekokoukselle valta asettaa ehdokas tai ehdokkaat lehtien päätoimittajien valintaa varten. Tällöin päätoimittajan toimikausi tulisi saattaa myös määräaikaiseksi.

Edelläolevaan viitaten esitämme,

että puolueen sanomalehtien päätoimittajien toimikausi muutetaan määräaikaiseksi ja että piirilehtien osalta piirikokoukset ja pää-äänenkannattajan osalta puoluekokous nimeäisivät ehdokkaan tai useampia ehdokkaita, joiden joukosta lehden hallintoelin valitsee päätoimittajan.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Sosialidemokraattisten sanomalehtien päätoimittajien valinta tapahtuu nykyisin lehtien johtokunnissa ja nämä valinnat vahvistaa sääntöjen mukaan puoluetoimikunta. Käytännössä päätoimittajavalinnoissa neuvotellaan puolueen edustajien kanssa, mikä vahvistaa lehtien asemaa puoluelehtinä eli niiden keskeisimmässä tehtävässä.

Lehtien toimintaa tarkastellaan säännönmukaisesti puolue- ja piirikokouksissa sekä useissa muissa yhteyksissä puolueorganisaation kaikilla tasoilla, mikä takaa jäsenten mahdollisuuden vaikuttaa lehtiin.

Edellä olevan perusteella puoluetoimikunta esittää aloitteen hylättäväksi.

210. SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATIN ILMESTYMISS-KERTOJEN LISÄÄMINEN

Espoon Nuuksion Työväenyhdistys r.y:n aloite

Määrällisesti ylivoimainen kaupallis-porvarillinen tiedotusvälineistö on 80-luvulle tultaessa muodostunut yhteiskuntamme oikeistolaistumisen jatkuvasti vahvistuvaksi taustavoimaksi. Tämä suuntaus ilmenee ehkä selvimmin lehdistön poliittisen jakauman painottumisessa yhä ratkaisevammin porvarilliseen ja ns. puolueettomaan julkaisutoimintaan.

Lehdistörakenteen yksipuolisuus selittyy luonnollisesti sillä, että vasemmiston äänenkannattajia on lukumääräisesti vähemmän kuin porvarillisia lehtiä. Tämä ei kuitenkaan ole ainoa syy, sillä työväenlehtien levikkiluvut ovat myöskin huomattavan alhaisia. Lehden levikki puolestaan määrää pitkälti sen saamien ilmoitustulojen määrän, joiden varaan lehden talous taas pääosiltaan tukeutuu.

Juuri ilmoitustulojen vähäisyydellä on usein tahdottu perustella sitä, ettei SDP:n pää-äänenkannattaja Suomen Sosialidemokraatti ilmesty kuin viidesti viikossa, toisena syynä on mainittu sosialidemokraattisesti ajattelevien äänestäjien haluttomuus tilata pelkkää puoluelehteä. On kuitenkin kysyttävä, ovatko nämä ainoat syyt eli onko kaikki potentiaalinen ilmoittajakunta käytetty tehokkaasti hyväksi ja kuinka monet lukijat tilaavat kilpailevia lehtiä sen vuoksi, että Suomen Sosialidemokraatti ei ilmesty sunnuntaisin ja maanantaisin.

Suomen suurimman puolueen arvon mukaista ei voi olla se, että sosialidemokraattinen ääni kuuluu vain viitenä päivänä viikossa. Kun tähän liitetään se kielteinen käsitys, joka lukijoille syntyy Suomen Sosialidemokraatista hitaana uutisten välittäjänä, silloin kun viikonlopun tapahtumista kerrotaan vasta tiistaina, on selvää, että seitsemänpäiväiseen ilmestymistiheyteen siirtyminen on välttämätöntä.

Edellä esitettyyn viitaten Espoon Nuuksion Työväenyhdistys esittää puoluekokoukselle,

että Suomen Sosialidemokraatti-lehden ilmestymiskertoja lisättäisiin seitsemään kertaan viikossa.

Puoluetoimikunnan lausunto

Sanomalehtien toimintaedellytyksiin vaikuttaa ratkaisevasti ilmoitustulojen keskittyminen julkaisupaikkakunnan suurilevikkisimpään lehteen. Tämän haitallista vaikutusta ei ole pystytty muuttamaan suurillakaan rahapanostuksilla. Kakkoslehtien asema on jatkuvasti vaikeutunut.

Vuonna 1980 tehtiin selvitys Suomen Sosialidemokraatin muuttamisesta 6-päiväiseksi, jolloin lehti olisi ilmestynyt myös maanantaina. Tällöin lisäkustannukset olisivat olleet vuodessa 3,7 milj. mk. Samanaikaisesti lehden saamat tulonlisäykset olisivat olleet n. 0,7 milj. markan tilausmaksujen lisäkertymä, joten lisäkustannus olisi ollut 3,0 milj. mk.

Suomen Sosialidemokraatin muuttaminen 7-päiväiseksi lisäisi toimituskustannuksia arviolta 1,0 milj. markalla, painatus- ja jakelukustannuksia arviolta 6,5 milj. markalla, kun taas vastaavasti tulopuolella olisi 1,5 milj. markan tilausmaksujen kasvu. Koska ilmoitustulot eivät ilmestymispäivien lisääntymisestä huolimatta kasvaisi, olisi lisärahoitustarve vuosittain 6,0 milj. mk.

Koska Suomen Sosialidemokraatti jo nyt tuottaa vuosittain huomattavaa tappiota, joka on katettava yhteiskunnan tuella, katsoo puoluetoimikunta, että lisärahoitusta lehden ilmestymiskertojen lisäämiseksi ei ole löydettävissä ja että Suomen Sosialidemokraattia tulee kehittää edelleen osana muuta sosialidemokraattista lehdistöä.

211. SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATIN ILMESTYMINEN SEITSEMÄNÄ PÄIVÄNÄ VIIKOSSA

Korson Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys r.y:n aloite

Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen äänenkannattaja Suomen Sosialidemokraatti ilmestyy ainoastaan viitenä päivänä viikossa.

Lehdistön merkitys tiedonjakajana on erittäin tärkeä. Niille, jotka haluavat saada tietonsa Suomen Sosialidemokraatista, on sen viisipäiväisyys epäkohta, mikä vaikuttaa myös lehden levikkiin.

Korson Sos.-dem. Työväenyhdistys r.y. esittää,

että puoluekokous ryhtyisi toimenpiteisiin, joiden seurauksena Suomen Sosialidemokraatti ilmestyisi seitsemänä päivänä viikossa.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa aloitteesta n:o 210 antamaansa lausuntoon.

212. SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATIN ILMESTYMISKERTOJEN LISÄÄMINEN

Käpylän Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys r.y:n aloite

"Suomen Sosialidemokraatti" puolueen pää-äänenkannattajana ei nykyisellään täytä niitä vaatimuksia, joita siltä sen aseman perusteella puolueessa on kohtuudella lupa odottaa ja edellyttää.

Viitenä numerona viikossa ilmestyvänä sillä ei ole uutislehdeltä vaadittavaa tehtävää ja toisaalta ei ole mahdollista ajatella, että lehti olisi tarkoitettu palvelemaan yksinomaan aatteellista työtä. Tähän tarkoitukseen löytynee muitakin keinoja.

Aiemmin hyvin hoidettu urheilutoimitus ei nykyisellään pysty edes tyydyttävästi tiedottamaan urheilutapahtumista, jotka pääsääntöisesti tapahtuvat viikonvaihteen aikana. Asia ei ole vähämerkityksellinen ottaen huomioon ne valtavat ponnistelut, joita on tehty työväen urheiluliikkeen ja työläisurheilun voimistamiseksi. Viisipäiväisyys tarkoittaa sitä, että urheilusta kiinnostuneet nuoret totutetaan porvarillisen lehdistön käyttäjiksi, jota tottumusta on vaikea myöhemmin muuttaa. Sama ongelma on myös viikonvaihteen poliittisista ja kulttuuritapahtumista kiinnostuneilla. Nykyisellä ilmestymistiheydellä puolueen jäsen on pakotettu tilaamaan porvarillisen lehden ainakin toiseksi ja valittavan usein ainoaksi lehdeksi jo kustannussyistä.

Viisipäiväisyyttä on perusteltu kannattavuussyillä mainostulojen ollessa melko vähäiset. Näin varmaan onkin. Toisaalta mainostuloja on saatavissa lehdelle jota luetaan. Lukijamäärää on nähdäksemme mahdollista nostaa ainoastaan korkean toimituksellisen tason ja lehden tuottaman palvelun kautta. Lehti ei voi toimia ay-lehtituen avulla kovin pitkään. Järjestöjen jäsenet asettavat omat vaatimuksensa lehdelle ennenkuin ovat valmiita sitä jatkuvasti rahoittamaan.

Edellä olevaan viitaten edellytämme,

että puoluekokous velvoittaa ryhtyttäväksi toimiin puolueen pää-äänenkannattajan viikottaisten julkaisukertojen lisäämiseksi siten, että lehti ilmestyy seitsemänä numerona viikossa vuoden 1982 alusta alkaen.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa aloitteesta **n:o 210** antamaansa lausuntoon.